45 ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 191 Կ. ՊՈԼԻՍ 30/13 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1901 2 ՐԱՄԱԶԱՆ 1319 30 ԹԸՇՐԻՆԻ ՍԱՆԻ 1317 ՈՒՐԲԱԹ

10 ՓԱՐԱ

ՄԱՆԶՈՒՄԷ ԷՖԿԻԱՐ

10 ՓԱՐԱ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ — ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ — ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

MANZOUMÉ-I-EFKIAR
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN, POLITIQUE, FINANCIER ET LITTÉRAIRE
Directeur-Propriétaire
OHANNÈS F. KAÏSÉRIAN
38, Grand' rue de la S. Porte, 38
Constantinople

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն տեսակ գրութիւններ։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պասը Ալի ճաssէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղրշ.	50
Գաւառներու համար	108 ղրշ.	60

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

منظومهٔ افکار
صاحب امتیاز و مدیر مسئولی
اوحانس فرید قیصریان
مطبعه و اداره خانه سی
باب عالی جوارنده ۳۸ نومرولو دائره نک خصوصه

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ

Տ. Տ. ԳԷՈՐԳ

ԵՊԻՍԿ. ԵՐԷՑԵԱՆ

ՔԵՆՏՐԵԱԼ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ՏԱՆՆ ԿԻԼԻԿԻՈՅ

Այս առաւօտ, ժամը 11ի միջոցին Ամենայէ քաշուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ երէկ Մայր եկեղեցւոյ մէջ գումարուած կաթ. Ընտրողական ժողովը Կիլիկիոյ Կաթողիկոս ընտրեց Ամեն. Տ. Տ. ԳԻՈՐԳ ԵՊԻՍԿ. ԵՐԷՑԵԱՆ։

* * *

Խմբագրութիւնս իր ջերմագին խընդակցութիւնները կը յայտնէ այս յաջող ընտրութեան առթիւ։

ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆՆԵՐ

ՀԻՆ ՈՒ ՄԻՋԻՆ ԴԱՐԵՐՈՒ ՄԷՋ

Զկարծէք թէ յոգուտ հասարակաց հաստատուած մատենադարաններու գաղափարը շատ նոր է։ Ընթերցանութեամբ մարդին մտուղղ պատրաստելու ազնուական ու կարեւոր խնդիրը, դարերու մէջէն մինչեւ կարելի է ընդունիլ մարել։ Հինները մեզի պէս չէին կարդար մեր անպատուղ հետաքրքրութեան գոհացում տալու մտօք։ Հինները մեզի նման ընթերցանութիւնը լոկ մտքի զբօսանք չէին նկատեր։ Ասոնք կարդացածնին մտքերնին մտնելու համար կ'ընթեռնուին։ Մենք հիմա ի՛նչ կ'ընենք որ։ մէկ կողմէն կը կարդանք, միւս կողմէն կը մոռնանք։ Ինչքը գոցելէն ետք, այն պարապ աշխատութենէն այնքան կը շահինք, որքան հնար է հաճոյական անուրջ մը շահիլ։ Հինները փորձառու մարդոց պանդած կանոններուն կը հպատակէին, ինչ որ կարդային, ուշադրութեամբ կը կարդային, նը դիտէին, նը խորհրդածէին որով և տպագրութիւնին կը զարգանար։ Ով որ իր կարդացածին կամ լսածին վրայ չմտածէ ը Պագքնի ըսածին պէս, շատ հաւանական է որ ասողաբաշխական գիրք մը կարդացած ատեն ալ, եթէ հեղինակը Արեգակին բիծերուն համար ըսէ թէ անոնք ածուխի կոյտեր են, որ Արեւուն պակած լոյսը լեցնելու համար պատրաստուած են, այնպիսին կարելի է որ ասոր ալ հաւատայ։ Իրաւ է որ հիներուն մէջ ընթերցանութիւնն այնչափ տարածուած չէր, բայց այդ սակաւաթիւ գրել կարդալ գիտցող անձեր լաւ կը մտրէին իրենց ընթերցածը։ Եւ որովհետեւ դիւրութիւն չունէին անհատական միջոցներով, մանաւանդ այն ժամանակ՝ թանկագին ձեռագիրներ իրենց տրամադրութեան տակ ունենալու, խումբ մը ընտրեալ մարդոց օգտին՝ հիմնուեցան հասարակաց մատենադարաններ։

Այդ օգտակար հաստատութեանց օգուտն Իսրայէլացւոց ժամանակէն ի վեր նկատի առնուած է։ «Օրինաց տախտակներէն» Մովսէսի ու մարգարէից գիրքերէն զատ՝ զորոնք Սրբութիւն սրբոցի ամենէն ներքին մէկ տեղը կը պահէին, ամէն տնուորի մէջ մէյ մէկ գրատուն կար։

Հրեաներէն զատ, մատենադարանի տէր հին ազգ կը տեսնենք Եգիպտացիները։ Վերջին պեղումներէն գտնուեցաւ նուիրական մատենադարան մը որուն ճակատը դրուագուած էր «Գանձարան Հոգւոյ»։ Ոչ նուազ հռչակաւոր էր Մեմփիսի մէջ Փրահի մատենադարանը։ Բայց ասոնց մէջ ամենէն հարուստն ու ամենէն բազմահատորն էր Աղեքսանդրիոյ մէջ Պտղոմեանց մատենադարանը զոր հիմնեց Պտղոմէոս Սոտեր։ Պտղոմեանց այդ գրասէր թագաւորը հին ազգերէ մնծամնծ ծախքերով գիրքեր բերել տուաւ և իր յաջորդներն ալ հետզհետէ շատցուցին։ Ասեն եղաւ որ Աղեքսանդրիոյ մատենադարանը կը պարունակէր 400,000 հատոր գիրք։

Յոյներու մէջ ամենէն առաջ մատենադարան մը հաստատողը Պիսիստրատ եղաւ. ատոր մեռնելէն ետք ապենայիք ուրիշ շատ մատենադարաններ հաստատեցին նոյն զովելի դիտաւորութեամբ։ Պիսիստրատի գրասիրութեան կը պարտինք «Հոմերական» քերթուածներուն հաւաքոյթը։ Անկէ առաջ Հոմերականը գրի առնուած չէր։ Ժողովրդական երգերու պէս բերնէ բերան կ'երգուէին։

Հռոմայեցւոց մէջ Լուկուլլոս հաստատեց առաջին մատենադարանը, Քրիստոսէ դար մը առաջ, թէեւ անկէ առաջ Պաւղոս Եմիլլոս ու Սիլլա Մակեդոնիայէն ու Եունաստանէն գիրքեր բերելով՝ անհատական մատենադարաններ ունենալու գաղափարն արծարծեցին։ Լուկուլլոս Պերկամայի գրատունէն բերած գիրքերը յարմար ու օգտակար կերպով պահելու համար՝ զանոնք պարունակելու ընդարձակ շէնք մը հիմնեց, դանլիճներով ու սրահներով, ուր իր ժամանակի գիտունները կը հաւաքուէին և գրագիտական խընդիրներու վրայ կը խորհրդակցէին։

Ասորեստանցիք ու Բաբելացիք ալ ունէին իրենց մատենադարանները, բայց միւս հին ազգերու նման լաւ կազմակերպուած չէր։ Հարիւրաւոր բեւեռագիր արձանագրութեամբ աղիւսներ, պնակիներ գտնուած են միւնոյն տեղը, տարբեր նիւթերու վրայ, — պատերազմներու նկարագրութիւն, տաքդիրք, աստեղագիտական ծանօթութիւններ եւն։ Հաւանական է որ Խալդեան ու Հատեան ժողովուրդներն ալ ունենային իրենց մատենադարանները, չար և նման Ասորեստանցիներուն ու Բաբելացիներուն։ Ո՛ւր թողունք մեր նախնեաց մեհենական գրուածքները։ Իւրաքանչիւր մեհեան իր պատկերագիր գրուածքներու մատենադարանն ունենալու էր։ Սիմաք թէ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ այդ մեհենական գրուածքներն այրել, ոչնչացնել տուաւ։ Թուղթ չէին որ այրել տար։ Այլ դարերու ընթացքին մէջ, հետզհետէ պատկերագիրի ընթերցումը գիտցող մարդ մասի վրայ չէր հաշուեր, որով մոռցուեցան ատոնց մեհենական, կրօնական բովանդակութիւնն և մեր քրիստոնեայ նախնեաց սիւնքային առեղծուածներ դարձան։ Եւ որովհետեւ կար աւանդութիւն մը թէ Հայերը նախաքրիստոնեայ կրօն. գրականութիւն մ'ունէին, և մէջտեղը բան մը չկար, կարծուեցաւ թէ Ս. Լուսաւորիչ ջնջել տուած է, մինչդեռ իրենց քթին տակ էր ու չէին տեսներ այդ պատկերագիր գրականութիւնը։

Հին ժողովուրդները քրիստոնէութիւնն ընդունելով՝ մատենադարան ունենալու գաղափարն ու տենչն ալ աւելի արծարծուեցաւ։ Եւսեբիոս կը վկայէ որ ամէն եկեղեցի իր մասնաւոր մատենադարանն ունէր։ Մեծն Կոստանդիանոս 336ին Բիւզանդիոնի մէջ հիմնեց մատենադարան մը 120,000 գիրքերով։ Ոմանք Կոստանդիանոսի հիմնած մատենադարանը կը համարեն արդի Ֆէնէրի յոյն ազգ. մեծ դպրոցին մօտերը, Միջին դարու մէջ ծանօթ Կայսերական մատենադարանը։ Ասկից զատ Զաքսիպղէսի բաղնիքին դիմացն ալ կը գտնուէր Ոլորոյնը=Կայս. թանգարանը։

Եւր. համալսարանական քաղաքներու մէջ ամենէն հին մատենադարանն Սալամանքայի 1215ին հաստատուած, յետոյ կուգան Ռաթիզպոնայի 1430ին, Թորինոյին՝ 1436ին, Վիեննայի կայսերականը 1440ին, Ֆիորենցայի 1444ին։ Մնացածները գրեթէ ժե։ դարէն ետք սկսած են հիմնուիլ։

ՄԱՇԿԵՐՏՈՒՆԻ

ԱՅՆԹԱՊ

Ս.

Այնթապ Հալէպի կուսակալութեան կեդրոնական մասին մէջ, երեք բլուրներու վրայ շինուած՝ օդասուն և զուարճալի քաղաք մ'է։ Արաքիոյ այս գեղեցիկ դուստրը, 12րդ դարու ժամանակ վեր ի վերոյ կը յիշուի, իբր կարեւորութենէ զուրկ աւան մը։— Կրնանք ենթադրել որ իր հաստատումն ալ այն թուականին եղած է։ Բան զի «մանքէմէի չէրիյէ»ի արձանագրութեան տարբերն կը հասկցուի որ ճիշտ այս թուականին, Այնթապ փոքրիկ և անկարեւոր աւան մ'էր, և մերձակայ «Տիւլիւկ» կարեւոր քաղաք մ'է։ Երբ այս թուականին «Տիւլիւկ» իր չէնութիւնը կորսնցուց, Այնթապ ալ հետզհետէ կարեւորութիւն ստացաւ և ընդարձակուեցաւ բնակիչներու աճումով. «Տիւլիւկէն» և Բրթասատի կողմերէն գաղթած գաղութներու միջոցաւ։ Այնթապ իբր պատկառելի հնութիւն ունի Արաբական կիսափուլ բերդ մը որ ահագին հաստատութիւն մ'է կրկին փոսերով շրջապատուած։ Ինչպէս քաղաքին նոյնպէս բերդին հաստատութեան ճիշտ թուականը մթութեան մէջ թաղուած է։ Կան արաբերէն արձանագրութիւններ, որոց մէջ կը գտնուի Եգիպտոսի Փնտուխտար վեհապետին անունը։ Այնպէս կը կարծուի որ, Փնտուխտար, բերդը վերանորոգելու ժամանակ իր անունն ալ հոն զետեղած է։ Բերդին ստորին մասը ապառաժներու մէջ փորուած՝ իսկ վերին մասը խոշոր քարերով շինուած է։ Ստորին մասին մէջ կան երկու աւազաններ, մէկին անուշ, իսկ միւսն ազի ջրի։ Բերդն իբր սահմանապահ կամ պատնէշ, թշնամիներու առջեւ մեծ խնամքով շինուած և անառիկ է։ 18րդ դարու Գերման երկրախոյզ մը կը պատմէ իր ուղեգրութիւններու մէջ թէ Այնթապ Դամասկոսի արաբական քաղաք մ'էր ժամանակաւ, բայց կան մի քանի հողակոյտներ՝ որք կը կարծուին թէ պարսպին մնացորդներն են։

Այնթապի արեւմտեան կողմը կը գտնուի «Պաթալ Հիւիւկ» կոչուած հողաբլուրն, որ հնագիտաւ Հեթէական ազգին մնացորդն է, այժմ գրեթէ այդիներով պատած։

Տնտեսական վիճակ.—Այնթապի բընակչաց մեծ մասն այլեւայլ արհեստներով կը զբաղի, իսկ չնչին մի մասն առեւտրով և վաճառականութեամբ։ Գլխաւոր արհեստն՝ որով արհեստաւոր դասուն մեծամասնութիւնն զբաղած է, մանուսագործութիւն է։ Որ կ'զբաղեցնէ 3000—4000է աւելի աղքատ գործաւորներ (*), որք իրենց օրապահիկն հայթայթելու և ընտանեաց թեթեւ սնունդ մը տալու համար, օրն ի բուն կը ջանան և կը ճգնին, փոխարէն չնչին վարձք մը սանալով։ Մինչդեռ գամ քան զգամ այդ վարձքն ալ պիտի նուազի և ոչնչանայ, քան զի այն տեղեր՝ ուր Այնթապի արտադրած մանուսանները կը սպառէին, հիմա մանուսայի գործարաններ հաստատած են։ Բաղքիս դրամատէրերն ալ իրենց արտադրութիւնն սպառող նորանոր կեդրոններ և շուկաներ գտնելու համար ոչ մի ձեռնարկ կ'ընեն։ Խաղախորդութիւն— Այնթապի քնակիչներու կարեւոր մի մասն ալ այս արհեստով պարապած է, որ բաղդատմամբ միւսներու բաւական չահաբեր ալ է. քաղաքէս արտադրած սեկերը շատ յարգի են Հալէպի, Սրաբիոյ և Եգիպտոսի կողմերը, և ամէն տարի մեծ քանակութեամբ կ'արտածուին։

Բնակչաց մնացեալ մասն ալ տեղական այլ և այլ արհեստներով կը զբաղի, որք թէեւ ոչ ճոխ, բայց և այնպէս բարեկեցիկ վիճակ ունին։ Բնակչաց թիւը ղգալապէս աւելցած է. բայց ապրուստի միջոցներն ըստ առաջնոյն մնացած են. ոչ օք ապրուստի էական և տեւական միջոցներ գտնելու և ճարելու մտադիր և արամադիր է։

Տնտեսական անձկութիւնն ալ աւելի կը սաստկանայ ժողովրդեան շրջայլ կենցաղավարութեամբ։ Յոռի սովորութիւն մը մուտ գտած՝ և խորունկ ծիլերդ արձակած է. ծախքն և հասոյթն համեմատական չեն իրարու. գրեթէ համարն ընակիչ իրենց շրջայլ կացութեան ներքեւ կը ճնշուի։

Այնթապի մէջ ունինք ընդարձակ և պաղաբեր այգիներ, որք հասոյթի առատ և տեւական աղբիւր մը կրնան մատակարարել, եթէ լաւ չահագործուին. բայց չունինք անձնուէր դրամատէրեր, որք այս առատ խաղողներն գինի պատրաստել տալով այլ և այլ տեղեր ղրկեն, քան մը որ հայ միլիոնատէր Ռուշլիւ կ'ընէ ի Պաղեստին. աղքատ Հրէից ապրուստն ապահովելու և յաջողութեամբ ալ կը պակուի։ Այս գործառնութեան յաջողութիւնն ալ աւելի ստոյգ կրնայ ըլլալ այժմ, որովհետեւ գաղղիացի գործարանատէրք՝ իրենց գինիներու չիրերը կը լեցնեն առողջութեան վնասակար այլ և այլ բաղադրութիւններով. սպառողներու վստահութիւնը չարաչար կը գործածեն։ Այսպիսի պարագաներու ներքեւ, եթէ ձեռնարկ մը ըլլայ աւելի ընդունելութիւն պիտի գտնէ։

Բնակիչներու ապրուստը կրնայ ապահովել նաեւ շերամաբուծութիւնը։ Թէեւ կը գտնուին վերջերս անհատներ, որք նախաձեռնարկեր եղան, սակայն ժողովրդեան ուշադրութիւնը իբր ապրուստի միջոց մը գրաւելէ շատ հեռու է տակաւին։ Նոյնպէս կը պակսին հարուստ մարդիկ՝ որք աղքատ դասակարգին պէտք եղած դիւրութիւններն ընձեռեն, բան մը որ թէ իրենց քսակը կը պարարացնէ, և թէ ալ ժողովրդեան տնտեսական վիճակը կը բարւոքէ։

(*) Որոց մէջ կը գտնուին այժմ օրիորդներ և մանկամարդ կիներ։

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է

ԱՌԱՆՑ ՆԵՆԹԻ ԴՊՐՈՑ ՄԸ

ԿԱՌԱՎԱՐԵԼ ԵՒ ՅԱՌԱՋԱՑՆԵԼ

Ստորագրեալս՝ աշակերտ Վենետիկի Բափայէլեան վարժարանի, 1858ին վերամայ ընթացքս աւարտելով կը վերադառնամ հայրենիք՝ ուր նախ կ'ուզեմ Ազգային դպրոցի մէջ տեսչութեան և ուսուցչութեան պաշտօն վարել միմինակ հարիւր աշակերտաց, յետոյ Լատինաց, Ֆրէյաց և Համազգային երկսեռ վարժարանին մէջ և հուսկ ուրեմն Ռուսաստան և ապա Բերա Կաթողիկոսարանի լսարանի՝ Եէչիլ փողոց մի քանի ամիս՝ վերջին մաղձացաւիս ժամանակ, ուրկէ յանկարծակի հիւանդութեան մը պատճառաւ կը վերադառնամ հայրենիք։

Նոյն տարիէն մինչեւ այսօր միւնոյն պաշտօնս կը վարեմ առանց ձանձրոյթի Մխիթարեան և Պարսից վարժարանաց մէջ, մի միայն ի զարգացումն ապագայ սերնդեան անխարաբար։ — Այս ամէն դպրոցներու մէջ միւնոյն դրութիւնը գործածեցի՝ ինչ որ տեսած էի ուսմանցս ընթացքին մէջ և ինչպէս որ ուսած էի Դաղղիոյ ճեմարանէն պըսակուած մանկավարժական գրքերու մէջ։ Այս մասին, այո՛, մեծ դժուարութիւն կրեցի սկզբան, որովհետեւ միւնոյն ժամանակը՝ ծեծը դպրոցներու մէջ առաջին և գլխաւոր պատիժն էր՝ որով աշակերտը լռեցնելու, սաստելու և ուսուցանելու համար կը գործածէին։ Ժամանակին սովորութեան համեմատ՝ ես ալ՝ հարիւր աշակերտաց աչքը վախցնելու, զիրենք լռեցնելու և կարենալ դասատուելու համար ընտրուեցայ ծեծն անհրաժեշտ համարել։ Տեսնելով ուր ուրեմն այդչայոց ճիշն ու լացը, ցաւերն ու կսկիծները, ուզեցի փոխել կերպս արգահատելով վիճակներնուն և ահանոյն ժամանակ տեղւոյն Դեր. Առաջնորդին դիմելով հաղորդեցի իրեն նոր ծրագիրս՝ աշակերտաց պատժոյ և վարձատրութեան մասին՝ որ էր՝ ըստ այժմեան սովորութեան՝ իւրաքանչիւր աշակերտին՝ սորվածին համեմատ՝ ամէն դասի միջոց՝ նիշ մը գնել ուսմանց, լեզուաց և բարեկրթութեան։ Այս առած նիշերնին՝ ամէն երեկոյ առանձին տետրերու մէջ նշանակուած՝ իրենց ձեւամբ ծնողաց ղրկել ի գիտութիւն և երկրորդ օրը զայն դարձնել ուսուցչին՝ տան մէջի դիտողութիւնները հոն նշանակելով։ Դարձեալ ամէն աշակերտաց ամենէն մեծ նիշերը ամէն չաբաթ աւտնձին առանձին դուռարել և իւրաքանչիւր ամսագրելս՝ բոլոր շնած «քաջ»երնին՝ իրենց դպրոցի դրամաթուղթ քովերնէն առնելով վարձատրել զիրենք դպրոցական պիտոյքներով, ինչպէս՝ գիրք, տետրակ, գրիչ, կաղամար և զանազան ընծայ։ Ասիկա՝ ուսումնասէր աշակերտաց ի քաջալերութիւն և ի խրախոյս, իսկ ծոյլերու և անկանոնապահներու ձեռքէն մերթընդմերթ շնած «քաջ»երնէն մէկ, երկուք, եւն. առնել իրենց յանցանաց համեմատ։ Ահա այս նոր դրութեան ամէն աշակերտ մեծ կարեւորութիւն տալով և այս «քաջ»ի թղթերը՝ իբր դպրոցի թուղթ համարելով, ծեծն իսկոյն կը վերնայ դպրոցի մէջէն, և ես այս կերպով կը լռեցնեմ աշակերտներս և կը յառաջացնեմ զանոնք ամենայն եռանդամբ և մեծաւ նախանձայուզութեամբ։

Սրդարեւ անկանոնապահները և ծոյլերը այնպէս կ'զգածուէին ձեռքերնէն շնած քաջերնին ետ առնուելուն՝ որ աւելի յանձն կ'առնէին ծեծ ուտել քան թէ ունեցած քաջերնին կորսնցուցնել. և մինչեւ անգամ կը չանային իրենց ծնողաց ձեռամբ՝ ժողովին միջոցաւ եթէ կարելի էր՝ վերցնել իրենցմէ այս զրկանքը, փոխարէն ծեծ ուտելով։ Առանց պարծելու՝ կ'ըսեմ արդ՝ թէ օգտակար և բարենպատակ դրութեանս ի վարձատրութիւն՝ բազմաթիւ գոհացուցիչ վկայականներու արժանացած եմ ամէն դպրոցի տեսուչներէն, քննիչներէ և ծնողացմէ՝ որոնցմէ քաջալերուած մինչև ցայսօր միւնոյն դրութեամբ կը վարեմ պաշտօնս ի յառաջդիմութիւն և ի բարեկրթութիւն համայն աշակերտաց՝ առանց նեղութեան և անհանգստութեան։

Յիրաւի՝ եթէ ամէն ուսուցիչ յանձնառու ըլլայ ամենայն եռանդեամբ և ամենաճշդիւ՝ իր մէյմէկ գրագիր՝ նշանակել իւրաքանչիւր աշակերտաց նիշերը առանձին, և ապա գումարելով զանոնք վարձատրէ և կամ պատժէ յամսոյ յամիս՝ ըստ յանցանաց՝ վստահ և ապահով թող ըլլայ ամենակարեւոր նպատակին հասնելուն, եթէ ամէն վարժարանաց վարչութիւնն ալ հաճի իր տարեկան պիւտճէին վրայ աւելցնել կարեւոր եղած գումարն՝ այս վարձատրելիք դպրոցական պիտոյից ծախսոց համար։

Երբեմն Բարիզի վարժարանաց մէջ դրութիւնը գործածեցի՝ ինչ որ տեսած էի ուսմանցս ընթացքին մէջ և ինչպէս որ ուսած էի Դաղղիոյ ճեմարանէն պըսակուած մանկավարժական գրքերու մէջ։ Այս մասին, այո՛, մեծ դժուարութիւն կրեցի սկզբան, որովհետեւ միւնոյն ժամանակը՝ ծեծը դպրոցներու մէջ առաջին և գլխաւոր պատիժն էր՝ որով աշակերտը լռեցնելու, սաստելու և ուսուցանելու համար կը գործածէին։ Ժամանակին սովորութեան համեմատ՝ ես ալ՝ հարիւր աշակերտաց աչքը վախցնելու, զիրենք լռեցնելու և կարենալ դասատուելու համար ընտրուեցայ ծեծն անհրաժեշտ համարել։ Տեսնելով ուր ուրեմն այդչայոց ճիշն ու լացը, ցաւերն ու կսկիծները, ուզեցի փոխել կերպս արգահատելով վիճակներնուն և ահանոյն ժամանակ տեղւոյն Դեր. Առաջնորդին դիմելով հաղորդեցի իրեն նոր ծրագիրս՝ աշակերտաց պատժոյ և վարձատրութեան մասին՝ որ էր՝ ըստ այժմեան սովորութեան՝ իւրաքանչիւր աշակերտին՝ սորվածին համեմատ՝ ամէն դասի միջոց՝ նիշ մը գնել ուսմանց, լեզուաց և բարեկրթութեան։ Այս առած նիշերնին՝ ամէն երեկոյ առանձին տետրերու մէջ նշանակուած՝ իրենց ձեւամբ ծնողաց ղրկել ի գիտութիւն և երկրորդ օրը զայն դարձնել ուսուցչին՝ տան մէջի դիտողութիւնները հոն նշանակելով։ Դարձեալ ամէն աշակերտաց ամենէն մեծ նիշերը ամէն չաբաթ աւտնձին առանձին դուռարել և իւրաքանչիւր ամսագրելս՝ բոլոր շնած «քաջ»երնին՝ իրենց դպրոցի դրամաթուղթ քովերնէն առնելով վարձատրել զիրենք դպրոցական պիտոյքներով, ինչպէս՝ գիրք, տետրակ, գրիչ, կաղամար և զանազան ընծայ։ Ասիկա՝ ուսումնասէր աշակերտաց ի քաջալերութիւն և ի խրախոյս, իսկ ծոյլերու և անկանոնապահներու ձեռքէն մերթընդմերթ շնած «քաջ»երնէն մէկ, երկուք, եւն. առնել իրենց յանցանաց համեմատ։ Ահա այս նոր դրութեան ամէն աշակերտ մեծ կարեւորութիւն տալով և այս «քաջ»ի թղթերը՝ իբր դպրոցի թուղթ համարելով, ծեծն իսկոյն կը վերնայ դպրոցի մէջէն, և ես այս կերպով կը լռեցնեմ աշակերտներս և կը յառաջացնեմ զանոնք ամենայն եռանդամբ և մեծաւ նախանձայուզութեամբ։

Սրդարեւ անկանոնապահները և ծոյլերը այնպէս կ'զգածուէին ձեռքերնէն շնած քաջերնին ետ առնուելուն՝ որ աւելի յանձն կ'առնէին ծեծ ուտել քան թէ ունեցած քաջերնին կորսնցուցնել. և մինչեւ անգամ կը չանային իրենց ծնողաց ձեռամբ՝ ժողովին միջոցաւ եթէ կարելի էր՝ վերցնել իրենցմէ այս զրկանքը, փոխարէն ծեծ ուտելով։ Առանց պարծելու՝ կ'ըսեմ արդ՝ թէ օգտակար և բարենպատակ դրութեանս ի վարձատրութիւն՝ բազմաթիւ գոհացուցիչ վկայականներու արժանացած եմ ամէն դպրոցի տեսուչներէն, քննիչներէ և ծնողացմէ՝ որոնցմէ քաջալերուած մինչև ցայսօր միւնոյն դրութեամբ կը վարեմ պաշտօնս ի յառաջդիմութիւն և ի բարեկրթութիւն համայն աշակերտաց՝ առանց նեղութեան և անհանգստութեան։

Յիրաւի՝ եթէ ամէն ուսուցիչ յանձնառու ըլլայ ամենայն եռանդեամբ և ամենաճշդիւ՝ իր մէյմէկ գրագիր՝ նշանակել իւրաքանչիւր աշակերտաց նիշերը առանձին, և ապա գումարելով զանոնք վարձատրէ և կամ պատժէ յամսոյ յամիս՝ ըստ յանցանաց՝ վստահ և ապահով թող ըլլայ ամենակարեւոր նպատակին հասնելուն, եթէ ամէն վարժարանաց վարչութիւնն ալ հաճի իր տարեկան պիւտճէին վրայ աւելցնել կարեւոր եղած գումարն՝ այս վարձատրելիք դպրոցական պիտոյից ծախսոց համար։

Երբեմն Բարիզի վարժարանաց մէջ երեք նիշը՝ մէկ սանթիմ, 15ը՝ 5 սանթիմ և 300ը մէկ ֆրանգ կը հաշուէին և երբեմն կրկնագատիկը՝ որով ուսումնասէր և կանոնապահ մը իր ուսմանց ընթացքը լմնցնելուն՝ ըստ բաւականի գումար մը չանած՝ կ'ելլէր դպրոցէն։ Սակայն մեծ ուրախութիւն և մեծ մխիթարութիւն մըն էր թէ իրեն և թէ ծնողացը՝ բացի ուսմանց և լեզուաց՝ գոհացուցիչ գումար մըն ալ ձեռք բերած ըլլալուն համար։

Տրապիզոն Մ. ՌԱՖԱԷԼԵԱՆ

ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՐՑԸ

ԸՆՏՆԻՐԻ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

Թէ՛ ինչո՞ւ համար մեր երիտասարդները, որոնք չատ քիչ նիւթական նախանձելի վիճակ մը կրցած են ձեռք բերել, կը խրտչին ամուսնութենէ և հեռի կը փախչին անկէ։ Թէ՛ ինչո՞ւ համար մեր օրիորդները բոյն մը չինելու, ընտանիք մը կազմելու չեն հետամտիր, կը վախնան թէ իրենց ազատութիւնը կը կապուի ատով, թէ իրենց բախտը, ճակատագիրը ուրիշի մը բախտին ճակատագրին կը կապուի և անոր հետ կը ձուլուի։ Թէ՛ ինչո՞ւ համար մեր տիկիններէն շատեր ընդվզել կը նկրտին ի՛րենց լուծը՝ որ երբեմն այնքան քաղցր և յանկուցիչ էր։ Թէ՛ ինչո՞ւ համար այրեր, ծանր ու դժուարին զգալով ընտանեկան բեռը, զայն վար դնելու կը ճգնին։ Վերջապէս թէ ինչո՞ւ համար այսուհետեւ ամուսնալուծութիւն, ապահարզան բառերը գործածականները դարձած են մեր մէջ։ Այս պնդնամտում հարցական թուումն մատանցները չէն որ կը բարացուցին մեր ընտանեկան կեանքը։

Այս իրողութեանց ի տես՝ ո՞ր զգայուն սիրտ չի պիտի յուզուէր և ո՞ր խորհող միտք չի պիտի փորձուէր մեկնութիւն մը, բացատրութիւն մը տալու անոնց ծագման և սկզբնապատճառին, ո՞վ չի գիտեր թէ դատարարակութեան պակասը, թերի դատարակութիւնն է որ մեր քարքերուն մէջ այսքան սխալ և ցուրտ անցքերու առիթ կուտայ։

Մեր երիտասարդները և օրիորդները իրենց կեանքին գիտակցութիւնը ունին, գիտեն թէ ի՞նչ է իրենց գոյութեան նպատակը։ Մեր հայրերն ու մայրերն գիտեն իրենց կոչումը և մարդկային ընկերութեան մէջ իրենց ստանձնած դերը, կը փորձուիմ ըսել թէ չատեր չեն իսկ գիտեր թէ ինչո՞ւ կ'ապրին։ ուռեղո՞ւ և ապրելո՞ւ համար կ'ապրին միայն։

Մեր նոր սերունդին ամուսնութեան ընտանիքի կազմութեան մասին ցոյց տուած արհամարհոտ և ցուրտ վերաբերումը ազիտութեան արդիւնք չէ։ Ինչ գաղափար ունին ընտանիքի և ամուսնութեան մասին, գիտե՞ն զոր օրինակ թէ ամէն մարդ որ կը ծնի ընտանիք կոչուած բնական ընկերութեան մը մէկ անդամը կը կազմէ, թէ ծնողք և զաւակ ընտանիքը կը կազմեն, և այս վերջինն կը յօրինուի ամուսնութեամբ։ Համոզուած են թէ բարոյական տեսակէտով, ամուսնութիւնը մարդուն և կնոջ միութիւնն է որ նպատակ ունի աշխարհի մէջ բարոյականութիւնը յաւերժացնելու, կը հաւատան թէ ամուսնութիւնը ընտանեկան անխուսափելի դաշնադրութիւն մըն է որ գրաւին մէջ կը դնէ դաշնադրողները՝ կամքէ անկախ՝ իրենց անձը հոգին և ամբողջ էութիւնը, թէ պարտաւոր են նմաններու, զաւակաց գոյութեան պատճառ ըլլալ, առանց որոնց ամուսնութիւնը իր գոյութեան իրաւունքը չպիտի կրնար ունենալ եւն.։

Այս բոլոր ըսուածներէն կը հետեւի

թէ ամուսինները պէտք է իրենց հանգստէն, շահէն և հաճոյքէն տարբեր բան մը փնտռեն ամուսնութեան մէջ, եթէ ասոնց վրայ միայն խորհէին, այն ատեն ամուսնութիւն չէր ըլլար, որովհետեւ իր գլխաւոր շարժառիթը պիտի պակսէր, որ է զաւակաց գոյութիւնը և անոնց խնամքը։ Ամուսնութիւնը ուրեմն բարոյական դաշինք մըն է իսկապէս որ ենթակայից անձէն շատ հեռու կ'երկարի, և փոխադարձ հաւասարութեամբ անքակտելի և ամրապնդ կապերով զանոնք իրարու կը զուգացնէ։ Ամուսնութիւն մը որ կը դաշնաւորի երկուսակ խորհրդածեալ կամքով և հրապակային փոխադարձ խոստմնագրութեամբ որ պէտք է ճշմարիտ համոզումէ յառաջ գայ։ Չեմ կարծեր որ ապագայ գիտութեանց և անհամաձայնութեանց տեղի տայ։ Վերջացնելէ առաջ մեր այս յօդուածը, ըսենք նաև թէ եթէ ամուսնութեան վերաբերեալ այս ու նմանօրինակ բոլոր ծանօթութիւնները տուած ըլլանք մեր երիտասարդ սեռունդին, կրնանք այն ատեն վստահ ըլլալ թէ իրենք իսկ պիտի հաւատային ընտանիք կազմելու որ տիպար և երջանիկ ընտանիք մը պիտի ըլլայ։

ՄԵՆՆՈՒ

ԽԱՐԻՃԻՅԵԼԸ

ԹՐԱՆՍՎԱԼ ՄՈՒՀԱՐԵՊԵՍԻ—Ֆիլէմէնք մէպուսան մեզլիսի ազասընտան Մ. Տը Վէյսէր՝ ձէնուպի Սֆրիգատա պուլունան Ֆիլէմէնք սէյեար խասթախանէսի խրատէֆիլէրինէն պէրինին՝ Ինկիլիզէր թարգիմանան էսիր իսլամէսինէ գարշը բրօթէսթօ ինմիշ, և Ինկիլիզէրին պու հարէքէթի՝ ձէնօվա մուահէնամէսինին անգամնա գարշը օլուռուլնու պէեան ինմիշ տիր։

Ֆիլէմէնք խարիֆիկէ նաղբրը վէրտիեի ճէվապտա, ձէնովա մաահէ էնամէսինէ անճագ հարպ զէմանընտա, տեվլեթլէրին սեեար խասթախանէլէրինին հէր տիւրլու թէսարրուզտան պէրի գալմասը թէէմին օլունամուլնուս վէ էսիր իսիլէն Ֆիլէմէնք սէյեար խասթախանէսի մէէմուրլարընին սալըվէրիլմէսի հագդընտա, Ֆիլէմէնք հիւքիւմէթի թարգիընտան պիր գաշ տէֆա Ինկիլիզէա հիւքիւմէթի նէզտինտէ թէչէպպիւսաթտա պուլունամուլնու, վէ պունունլա պէրապէր, Ինկիլթէրա հիւքիւմէթինին պու մէէմուրլարը մուհարպէպէնին խիթամընտան էվվէլ սալըվէրմէկէէկինի պէեան իսէէկինի սեօյլէմիշ տիր։

—Բրէթօրիատան «Սթանթարտ»կազէթասընա աթիսէքի թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր։

«Հարպ մէյտանընտա Պօէրլէրին թէքբար ֆաալիյէթի կէսսթէրտիքլէրինէ տաիր բէք չօգ ալեամէթլեր մէվճուտ տիր։

Օրանտտա միւթեատտիտ միւֆրէզէլեր կէօրիւնմէքտէ տիր։ Մէկքիւր միւֆրէզէլէրին էն պէսիւլի՝ ժէնէրալ Տէվլեթին զումանտասը ալթընտա պուլունմագտա ըլլը։ Ժէնէրալ Վիլ ձօէն՝ 400 Պօէր իլէ Տէլակուա տէմիր եօլու պօեունտա, Պէլֆասթ շէհրի ճիվարընտա տօլաշուպ, մուհարէպէնին նէ բէնկ ալտաղընը պէքլէմէքտէ տիր։

Զին վէ Ալմանիա.—Ալմանիանընին Ռիլ լիմանընտան խապէր վէրիլտիեինէ կէօրէ։ «Կազէյ» վէ «Թէտիս» գրուազէօրլէրի՝ թամիր խիլտէքտէն սօնրա, Զին սուլարընա կէօնտէրիլէճէք տիր։

ԱՐԺԱՆԹԻՆ ՎԷ ՇԻԼԻ.—Պուէնօս Այրէսէ չէգան «Նասիօն» կազէթասընին Բարիզ մուխպիրի՝ Արժանթին հիւքիւմէթի տեանընտան Մ. Կարչ՝ «Ֆիկարօ» կազէթասը մուհարիրլէրինէն պիրի իլէ կէօրիշտիեիս սըրատա, Շիլի վէ Արժանթին հուտուտու իւզէրինէ զուհուր իսէն իսթիլաֆ հագդընտա աթիսէքի մալիմաթը վէրմիշ տիր։

«Պու իսթիլաֆ՝ բէք զիեմտէ պէօեիւտիւտիս։ Պունու խպաթ իթմէք իչուն, մէմլեքէթիմիզէն պլարընը թէլէկրաֆնամէլերի պէզ կէօսթէրմէք քեռաֆի տիր։ Պու թէլէկրաֆնամէլերտէ վէրիլէն մալիմաթ՝ ֆիքրլերի թէսքին իթմէկէ բէք զիեմտէ խրտմէթ իտէ։ Ֆիլիգիգա, Արժանթին գընթասընին էն մէչնուր տիրլօմաթլարընտան սապրդ պաշ վէքիլ Մէյթէրին թօրնու Մ. ձիւզմարրօ Տրահօ՝ պանա չու թէլէկրաֆնամէեի չէքիեօր։ «Ժէնէրալ՝ Արժանթին վէ Շիլի արասընտա չըգան իսթիլաֆլարը հալա օլունմագ իւզրէ օլտուղունու պէեան իթմէկէ պանա միւսաատ իթաֆ։ Շիմտի եալընը պազը թէֆէրրիւաթը հալլընա՝ օղրաշըլըեր։»

Տիկէր թարաֆտան, եագդնտա հիւքիւմէթ ռեհասէթինէ կէչմէսի իւմիտ խիլէն Մ. Քէնթանա՝ չու սըրատա Բարիզտէ պուլունան մախտուտը Մ. Մանուէլ Քէնթանաեա չու թէլէկրաֆը չէքիլմիշ տիր։

«Շիմտի արթըգ թէմամը իլէ բահաթը։ Պու հաֆթա զարքընտա պիւթիւն իսթիլաֆլար հալլ օլունաճագ տըր։»

Արժանթին հիւքիւմէթինին Բօմա սէֆիրի Մ. Մօրէնթօ տա պիզզաթ պանա չէքտիեի պիր թէլէկրաֆնամէտէ «Շիմի հէր շէյ սիւքիւթ իչինտէ տիր» տէեօր։

ՄԱՐՔԻ ԻԹՕ.—Մարքի Իթօ՝Պէրլինտէ պուլունտուղը վագզթ, պարոն Թօփհօգ նամ պիր զաթա խիթապէն աթիսէքի պէեանաթտա պուլունմուշ տըր։ «Թէպտիլը հալա իչուն, իճրա օլունան պու սէեանաթ՝ եալընը ղխուսուսի սէպէպլէրտէն իլէրի կէլմէեուպ, պիր թագրմ խուսուսլարընն թէէսիրի թանէրնտա իճրա օլունուեօր»։

Գօրէտէն տէ պահա իթիեի սըրատա, իլավէթէն տէմիշ տիր քի «Գօրէնին խթիդլալը՝ ձաբանիա իչուն հաեաթի պիր մէսէլէ օլտուղու հէր քէսճէ մալիւմ տըր։ Գօրէ կարըմ ատաաը՝ ձօղրաֆիեա նօգթաի նաղարընտան ձաբանիաեա հաքիմ տիր։ Շու հալտէ, գուվլէթլի պիր տէվլէթի՝ (Բուսիա) պու ատաաը էլէ կէչիրէճէք օլուրսա, մէզքիւր տէվլէթի՝ ձաբանիաեը տա սիեասէթէն զապթ իթմիշ օլուր։ Պունուն իչուն, Գօրէնին խթիդլալընա քիմսէ էլ ուզունտուրամազ։ Պունտան պաշգա՝ պլդիմ Գօրէտէ դաեէթ միհիմմ թիճարի վէ սանաի մէնֆաաթլարը մղվար տըր։ 200,000 տէն ֆազլա ձաբանիալը՝ պու եարըմ ատաաա մաճէթլէրինի թէէմին իտէեօր։ Մանչուրի գրթասը՝ Գօրէ եարըմ ատաասընա պիթիլիք իսէ տէ, Գօրէ տէմէք տէեիլ տիր, պու՝ պիւսպիւթիւն այրը պիր գրթա տըր։

Պիւթիւն տէվլէթլերէ օլան միւնասէպաթմըմը՝ զաեէթ ատաթանէ տիր, վէ պունտան պէօյէ՝ տէ ատաթանէ տեվամ իտէճէեինի իւմիտ իտէրիզ։

ԻՆԿԻԼԹԷՐԱՏԱ ԹԻՃԱՐԷԹ.—Ինկիլթէրատան կէչէն հոկտեմբերտէքի իտիալաթ վէ իսրաճաթը հագդընտա, թիճարէթ նէզարէթի թարաֆընտան թիրթիպ օլունան սթաթիսթիքլերէ կէօրէ, մէզքիւր այ զարֆընտա՝ կէչէն սէնէնին ամը այընա նիսպէթլէ, իսխալաթ՝ 6,000,000 վէ իսրաճաթ՝ 1,700,000 աղալմըշ տըր։

ՖԻԼԻՊՄԷՆԿ ԳՐԱԼ ՎԷ ԳՐԱԼԻՋԱՍԸ։ — «Նիովէ Ռոթթերտամչէ Քուրան» կազէթասը Լա Հէյտէն ալմըշ օլտուղը Նիմ Լրէսմի թէպլիղաթը նէյր իթմէքտէ տիր։

«Գրալ վէ գրալիչա հաղրէթլերինին պիրի պիրլերի իլէ խօշ կէչինմէտիքլերի հագդընտա էճնէպի կազէթալարը վէրմիշ օլտուղը խապէրլերին սալ ունասը եօգ տըր։»

Տիկէր թարաֆտան պազը ինկիլիզ կազէթալարը՝ գրալիչա հաղրէթլերինին խուսուսի քեաթիպի պուլունան Մ Ֆան տէր Շեալընն չու սէօզլերինի նագլ իթմէքտէ տիրլեր։ «Էճնէպի մաթսուաթընտա օգուզան խապէրլէր օ գատար չիրքին, օ գատար եանլըշ տըր քի, Ֆիլիպմէնկ կազէթալարը անլարը նագլ իթմէնէ պիլէ լիւզում կէօրմէմիւլէր։ անլաշըլմաեօր քի, էճնէպի կազէթալարը պու կիպի հավատիալերի նասը՞լ ուլտուրապիտիլէր։»

ԱԼՄԱՄԻԱ ԼԷՀԼԵՐԻ.—Պէրլինտէ իգամէթ իտէն Բօլօնիալըլարտան 120 տիլէ բէտէրլերի՝ եպիսկոպոս վէքիլի պուլունան Մ՝օնսէնիօր Նօդէրէ պիր արզըհալ կէօնտէրտուպ, էվլատլարընա վէրիլէն տին տէրսլէրինին Լէճճէ թալիմ իտիլմէսինի թալէպ իթմիշլեր տիր։

ՏՐԷՍԹՏԷ ՊԷՕԵԻՒԲ ՊԻՐ ԻՃԼԱՍ—Սագսոնիա գրալիեէթինին մերքէզի պուլունան Տրէստ շէհրի Ինկիլիզ սանտրը իճլաս իթմիշ տիր։

Պունունն պաշլըճա սէպէպի՝ գրյմէթլերի տիւշմիշ օլան արազիլերի բէնն եէրինէ գապուլ իտուպ, ճէսիմ մէպլաղլար իգրազ իթմիշ պուլունմասը տըր։ Մէզքիւր իճլասան տօլաեը, 7000 քիլի սէֆիլ վէ պիչարէ գալմըշ տըր։

ԱՎՍԹՐԻՍՏԱ ՏԻՐԷԼԼՕ.—Ավսթրիատա տիւէլօեա գարշը պիր ճէմիեէթ թէչքիլ օլունուպ, մաթպուաթ թարաֆընտան ֆէվգէլատէ հիսնը գապուլէ նաիլ օլմուշ տըր։

Էֆքեարը ումումիյեէի տիւէլօ ասէյհինտէ հաղրլամագ իւզրէ, կէլէճէք 1902 սէնէսի իլք այարընա տօղրու վիէնտատա ֆէվգէլատէ պէօեիւք պիր իճթիմա վուգու պուլամագ տըր։

ԲՈՒՄԱՆԻԱ. ՀՈՒՊՈՒՊԱԹԸ — 1890 սէնէսինտէ հուպուպաթ մահսուսը բէք ազ իլքէն. պու սէնէ, Բումանիանընն հէր ճիհէթինտէ, պա խուսուս Պրայլա ճիհէթլերինտէ ֆէվգէլատէ պէրէքէթլի օլմուշ տըր։

ԻՆԿԻԼԹԵՐԱ ՎԷ ՎԱԹԻԿԱՆ.—Ինկիլթէրա դըրալը եէտինճի էտուար հաղրէթլերի՝ թահթա չընգաղընը բէսմէն Բաբա հաղրէթլերինէ պիտիրմէմիշ օլմաղլա, միւշարիլեյհ տախ ,գրալ հաղրէթլերինին թէթէվվիւճի մէրասիմէնտէ միւրաճխաա կէօնտէրմէեէճէք տիր։

ՐՕՄԱ ԻՍԹԻՆԱՖ ՄԱՀԿԵՄԷՍԻ. Իսթինաֆ մահքեմէսինտէ 5 աղա՝ մէմուրիյեթլերինի սուի իսթիմալ իթիքյերինտէն, մահքեմէի թէմիզ հուզուրունտա մնահաքէմէ իսիլէճէքլէր տիր։

ԼՕՐՏ ԲՍԶՊԷՐԻՆԻՆ ՆՈՒԹԸԸ.—Լօրտ Բօզպէրինին իյրատ իտէճէեի նութգ հագգընտա, Լօնտրատան «Սիէլ» կազէթասընա աթիսէքի մալիւմաթ վէրիլմէքտէ տիր։ «Գիլտհալտտա բրէնն վէ բրէնէս տը Կալ հաղրէթլերինին չէրէֆինէ վէրիլէն զիեաֆէթտէ հաղրը պուլունանլար՝ Լօրտ Բոզպէրինին՝ բօլիթիգաեա տաիր սէօզ սարֆ իթմէքտէն նէ գատար չէքինտիեինի էլպէթտէ կէօրմիչլէր տիր։

Պիր չէյի գօլայլըգլա իֆատէ իթմէք խուսուսընտա մալիք օլտուղու ֆէվգէլատէ իգթիսարը սաեէսինտէ, կէլէճէք էֆբէնտի 16 դեկտեմբերինտէ իյրատ իտէճէեի նումթգընա բօլիթիգաճա նէ բէնկ վէրէճէեինի ալա պիլտիրմէմիշ տիր։

Սճէպա Լօրտ Բոզպէրի՝ էմբերիալիզմի՞ մի. եօգսա էսկի լիպէրալ ֆըրգասընը մէսլէքինի մի թէրվիճ իտէճէք տիր։

Կէրէք լիպէրալար վէ կէրէք մուհաֆազաքեարլար՝ սապրսըզլըգլա պու նութգը իյրատը պէքլէնօրլար։

ՃԱԲՕՆԻԱ.— Ճաբանիանընն բահթանը պուլունան Թօքիօ շէհրինտէ 10,000,000 տէն սերմաեէլիլ պիր պանգա թէեսիս իտիլէճէք տիր։

ՐՈՒՍԻԱՏԱ ԳԱՀԹ.— Բէսմի մաճիւմաթա կէօրէ, Վօրոնէժ, Էքաթէրինոսլավ, Խարգով, Քազան, Սամարա, Սարաթով, Սիմֆերսք վէ Ուֆա էեաէթլերինտէ, գահթ հէր եէրտէն տահա զիեատէ զարարլարը վէ թէլէֆաթը մուճիպ օլմուշ տըր։

«ՎԵՍՏԵՆ ՅԱՑԵՐՈՒՆԿ» կազէթասընն իչարընա կէօրէ։ եալընը Սբրպիսթան գրալը տէեիլ, Պուլկարիա բրէնսի Ֆէրտինանտ հաղրէթլերի տախ Բէթէրսպուրկը զիեաբէթ իտէճէք տիր։ Բրէնս Ֆէրտինանտ՝ կէլէճէք պահարտա սէեահաթ իտէճէկինտէն իմբերատօր հաղրէթլերինին խանէտանը իմբերատօրի ազասընտան պիրինի բուհանի պիր զիյնէթտէ հաղրը պուլունմագ իւզրէ Պուլկարիատա կէօնտէրմէսինի թալէպ իտէճէք տիր։

ԲԱԲԱ ՎԷ ՕՐԹՕՏՕՔՍ ՔԻԼԻՍԷՍԻ.—Բաբա հաղրէթլերի՝ Եունանիսթանտա պուլունան Գաթօլիք Եպիսկոպոսլարընա պիր ուսմամի թահրիրաթ կէօնդրէրէք, Գաթօլիք քիլիսէսի՝ էվվէլ վէ պիրը մէմլեքէթին գավատա վէ իրիահաթընա հէրան հիւքմէթ իթմիշ վէ հալպու քի. Բուսիայ՝ պազը ուֆագ մսաիլը բուհանիյէտէն օգուլաը, Բօմա քիլիսէսինտէն այրըլմըշ օլտուգլարընը թէէսիւֆլէ պէեան իթմիշ տիր։

Նէթիճէտէ, Բաբա հաղրէթլերի՝ Գաթօլիք մէզհէպլինին միլլիյէթ հասսիեաթընա մուխալիֆ օլմաեուպ, հասսիեաթը թագվիյէեէ մէտար օլտուղունու պէեան իթմէլէրինի էմր իթմիշ տիր։

Բաբա հաղրէթլերի՝ իչպու թահրիրաթընն նիհայէթինէ չու սէօզլերի իլավէ իթմիշ տիր։ «Բուսիայ՝ Բօմա քիլիսէսի իլէ պիրլէշմէք իչուն հիչ պիր շէյտէն գօրմամալը տըրլար։»

ԹԷՎՁԻՀԱԹ

Ուսմաբը մէէմուրիյեթլերինի իթատա, մէսաիի բէվիյեթմէնսանէլերի միւշահէտ օլմասընա մէպնի, Շուրաի տէվլէթ թանզիմաթ տարէեի ազասընտան աթուքի. Նուրի վէ Բէճէպ պէյ էֆէնտիլեր հազարաթընա թէրքիան բիւթպէի պալէա։

Խարճիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի միսթէշար մուավինի Աթուքեթլու Ալի Ինան պէյ էֆ. հաղրէթլերինէ թէրքիան բիւթպէի պալէա, հիւքմը խրատմէթլերինէ մէպնի, Մատրիտ սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշ քեաթիպի իզզէթլու Մէհմէտ Բաշիտ վէ իքինճի քեաթիպի Իհսան պէյլերէ թէրքիան բիւթպէի սանիյէ սընֆը Միւթէմաեիզի թէվճիհ պուլյրուլմուշ տըր։

Արապկիր գաղասը գամմազամ մուավինլիեինէ Սամսուն բալիս մէէմուրլարընտան Զուգասրգեան Սարրմ էֆէնտի թաեին պուլյրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Շուրաի տէվլէթ միլքիյէ տարէսի ազասընտան Աթուքեթլու Բէչիր պէյ էֆէնտի հաղրէթլերինէ Մուրասսա Մէճիտի նըշանը զիյանը իհսան պուլյրուլմուշ տըր։

ՏԱԼԻԼԻՅԵԼ

317 սէնէսի միւհթաճին վէ չըրագլըգ վէ էմալի մասչաթը զաթիյէէնին մունթազամէն վէրիլմէսի, վէ 317 սէնէսի նիհայէթինէ գատար քեամիլլեն թէսվիյէսիյէ արգասընն ալընմասընա խազինէի մալիյէճէ թէչէպպիւս օլունմուշ տըր։

ԷՐԶՐՈՒՄ ՀԱՍԱՔԵԹԸ ԱՐԶԸ.— Էրզրումտա զէլզէլէտէն մուսսալ օլան 10 պին քիլիեէ, հիւքիւմէթ մէէմուրլարը՝ հէր կիւն մունթազամէն էքմէք, չայ վէ չէքէր կիպի էրզագ վէրմէքտէ տիրլեր։ Զէլզէլէյին արդասը էբէյիճէ զամանան պէրի քէսիլմիշ տիր։ Թրապզոնտա Թօքլանան լարատան պաչգա էլպիսէ վէ չամաչըր կիպի էչեա տախի կէօնտէրիլմիշ տիր։

ԹԻՃԱՐԷԹ ՄՈՒԱՀԷՏԵՆԱՄԷՍԻ.—Տէվլէթը Ալիյէէ իլէ Եունան հիւքիւմէթի արասընտա ագտը մուգարրէր պուլունան թիճարէթ մուգավէլէնամէսի միւզաքէրաթընն կէօնա միւնգաթը օլտուղընա տախր, Աթինատա զուհուր իսէն բիվանէէրլերին տօղրու օլմասընը, վէ Եունան սէֆիրինին պէքլէտիեի եէնի թալիմաթ կէլինճէ թէքբար միւզաքէրաթա աէվամ օլունճաղը, վէ զամանը պուլունան իքի տէվլէթին միւնասէպաթը տախի ճիտատէն տօսթանէ պիր հալտէ իտուկի մալիյէ տըր։

ԹԷՃՃԻՀԱԹԸ ասքէրիյէ թէրթիպի իչուն իսթէնիլէն հիսապաթը հէման վէրիլմէսինէ Իրանէի Սէնիյէ չէրէֆսուտտուր պուլյրուլմուշ տըր։

ԲԱՐԻՍ ՍԷՖԻՐԻ. — Սալթանաթը Սէնիյէէնին Բարիս սէֆիրի Աթուֆ. Միւնիր պէյ էֆ. հաղրէթլերի՝ չարգ սիւրաթ գաթարըյա մանէլը մէէմուրիյեթինէ կիթմիշ տիր։

ԹԱՐԻՖԻ ՈՒՄՈՒՄԻՑԵԼ.—Սէլանիկէ անթրբօ իշլէթմէ մուամէլաթը՝ ըրեմբրմ չիրքէթինէ թէսհիւտ իտիլտիեինէն, պու պագտէ բիւսուսաթ էմանէթի՝ Խաղինէի խասսա նէզարէթիյէ մուխապէրէ էյլէմէքտէ տիր։

ՏԷՐՍԷԱՏԷԹ ԻՍԹԻՆԱՖ ՄԱՀԿԵՄԷՍԻ ՄԻՒՏՏԱՒԻ ՈՒՄՈՒՄԻԼԻԵԻՆՏԷՆ

Մէքթէպը միլքիյէի Շանանէտէն մէէզուն վէ Այտըն վիլաեէթի մախէթինէ մէէմուր օլտուղը հալտէ, Իզմիրտէն ֆիրար իլէ Աթինաեէ կիտէրէք, պազը թէչէպպիւսաթը մէֆսէտէթ քեռանէտէ պուլունտուղը իտտիսարյա մազնուն օլան Ֆահրի էֆէնտինին ուսուլը մուհաքէմաթը ճէզաիրէ գանունունը մէվատը մախսուսաը ահքամընա թէվֆիգան, ճինաեէթ մահքեմէսինտէ մուհաքէմէսի իճրա գըլընմագ իւզրէ, գանունը ճէզանը 58ինճի մատտէսի մուճիպինճէ ճինաեէթլէ իթթիհամընա գարար վէրիլտիեինտէն, միւթեէհմը մէրգումը հէր նէրէտէ կէօրիւլիւր իսէ, թութուլուպ, մահքեմի մէզքիւրէ թէվզիֆանէսինէ թէսլիմի լազըմ կէլէճէհի՝ պիլ ճիւմլէ զապզթաի ատլիյէ մէէմուրլարընը մալիւմը օլմագ իւզրէ, իչպու ալը ու կիրիֆթ միւզէքքերէսի՝ Տէրսէատէթ հէյէթը իթթիհամիյէսինտէն պիթթանիմ իթա գելընը։

ԶՐԵԱՖԷԹ.—Ալմանիա սէֆարէթխանէսինտէ էվվէլքի ագշամ վէրիլէն զրեաֆէթտէ, Ռուսիա, Իթալիա, Պելճիգա, Եունան, Սբանիա, Սբրպիսթան սէֆիրլերի վէ բաբա վէքիլի վէ Ֆրանսա մասլահաթիկիզարը վէ Ալմանիա սէֆարէթ վէ գօնսօլօսխանէսի մէէմուրլարը, էքսէրիսի մատամալարըյա պէրապէր հազը պուլունմուշլար տըր։ Զրեաֆէյիտէն սօնրա պիր գապուլ բէսմի իֆրա իտիլէրէք, Տանիմարգալը մէչհուրէ չանթէօղ Մատմազէլ Մարկարիթ Բէթրէշ թարաֆընտան պիր գօնսէր վէրիլմիշ տիր։

ՇՈՒԿՏ ՆՕՐՎԷՃ սէֆիրի գօնթ Սթէնպախ տախի տիւն սիւրաթ գաթարը իլէ չէհրիմիզէ կէլմիշ տիր։

ԶԻԵԱՆՖԷԹ ՎԷ ՊԱԼՕ.— Տիւն կիճէ Պանդը Օսմանի տիրէքթօրը վէ զէվճէսի մատտ Լանկ թարաֆընտան պիր զիեաֆէթ վէ պիր պալօ թէրթիպ էտիլմիշ տիր։

ՐՈՒՄԱՆԻԱՆԸՆ Տէրսէատէթ սէֆիրի հազրէթլերի՝ չարգ սիւրաթ գաթարըյա Վիէննատէ կիթմիշ տիր։

ՐՈՒՍԻԱ. սէֆարէթի միւսթէշարը Մ. Զերպաշէֆ՝ էվվէլքի կիւն ռում բաթրիրգ ռիւթպէթլու էֆէնտի հաղրէթլերինի զիեարէթ իթմիշ տիր։

ԵԷՐԼԻ պուզտայլարա ուլլարընն մէմալիքը օսմանիյէէնին հէր թարաֆընա սէրպէսթմէէ կիթմէսինէ կիւմրիւք իտարէլերի թարաֆընտան, մուխալիֆէթ Օլունմամասը վէ պուզտայլարըմզզն ճինսինին ըալարընա վէ գուվլէթ վէ նէֆասէթինէ սիտ ֆէնինի թէտպիրլերին իճրասընա ճիտատ սուրէթմէտ չալըշըլմասը՝ իճապ իտէնլերէ էմր պույրուլմուշ տըր։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ վէ Գատը քէօյունտէ եարըլաճագ թրամվայ խաթթը իչուն, Անմէտ Ճելալտտին բաչա հաղրէթլերինէ իմթիհան վէրիլմէսի թէնսիպ օլունարագ, մաղպաթասը՝ մաղամը Սամիի Սատրը Աղամինէ թաղտիրմիտիլիկի իչիտիլմիշ տիր։

ՏԷՐՍԷԱՏԷԹ էմլաք վէրկիսի խսթինաֆ մուխամմինլէրինէ չէրէֆլէկ վէ ոարէ իշլէրինին թէգզգաթը իչուն, պաչգաճա խարճրան վէրիլմէք լազը՝ կէլմէկէճէկի՝ իճապ իտէնլերէ պիլտիրիլմիշ տիր։

ԻԶՄԻՐ լիմանընա կէլէն Տիքա խմինէքի Ամերիգա թալիմ կէմիսինին գարուտանը՝ վալի բաչա հաղրէթլերինի զիեարէթ իթմիշ վէ մէսալիրը էճնէպիյէ միւտուրի սատ. Մաճիտ պէյ վէ եավէրանը Հաղրէթը Բատիչահատէն վէ վալի բաչա ըազրէթլերինին մախտուտլարը իզզ. Սատ պէյ էֆէնտիլեր, մէզքիւր կէմիսէ կիթմիշլեր, վէ կէմիսէն այրըլտըգլարընա, թօրլար աթըլարագ սէլամանմըշլար տըր։

ՇԵՎԷՏ հիւքիւմէթինին Ֆրէեա նամընտա պիր ֆրգաթինինին եագընտա Իզմիր լիմանընը զիեարէթ իտէճէեի իսապէր ալընմըշ տըր։

ԻԶՄԻՐՏԷՆ եագընտըգընա կէօրէ, չու արալըգ Իզմիրտէ իճրաի հիւքմ իտէն հուսմամի թիճիսի խասթալընը եիւղինտէն էօլէնէր չօգալմըշ տըր։

ԳԱՍԱՆԹԻՆԱ.—Մըսըր մուվարէտտաթընա ՝գարչը Եունանիսթանտ 4 կիւն գարձնթինա գօյմուշ տըր։

ԲՕՍԹԱԼԱՐԸՆ ըսլանը գօմիսիօնը՝ տախիլիյէ միւսթէշարը Ֆուատ պէյ էֆ. հաղրէթլերինին թահրը ռիեասէթինտէ իճթիմա իթմիշ տիր։

ԱՆՍԱԼՏՕ ֆապրիգասը աճէնթօլարը ՄՄ. Ամատօրի, Ամպրօճէթթի, Պոնտինի վէ Գաբօրալ թէբսանէ բիշկեսընտա լէնկէրէնտաղ Մահմուտիյէ գրուազէօրը Հիւմաեունընը կէզէրէք, պունը տախի թամիրաթ վէ թէրմիմաթը խիթամ պուլարագ, գարիպէն լիմանըմզզա կէլէճէք օլան Մէսուտիյէ զըրհլըսը կիպի ինչա իտէճէքլերինի սէօյլէմիշլեր տիր։

ՍՕՊՐԱՆԻԵԷ մէճլիսի՝ Պուլկար խաթիգրաղ միւզաքէրաթընը պիթիրմէք իչուն կիճէ տախի իճթիմա իտէճէք տիր։

ԲԱՄԱՋԱՆՏԱ Ագ Սէրայ, Տիրէքլեր արասը վէ Ֆաթին բօսթանանէլերի կիճէլերի աչրգ օլաճագ տըր։

ԹԻԻՐԲԻՍ կիւմրիւքլերինտէն իսրաճ օլունան էմթէաէ մարտ 1տէն պու անէ գատար սապրգընտան 14,000,000 ֆր. նօգսան օլմուշ տըր։

ՀԱՐԻԳ.—Ֆէրիքէօյտէ Իթալիէլը պիրինին խանէսինտէն ամէէ զուհուր իթմիշ իսէ տէ, պիր օտա վէ մօպիլեասը եանարգտան սօնրա սէօնտիրիլմիշ տիր։

ՇԱՐԳ ՏԷՄԻՐ եօլլարը տիրէքթօրը օլուպ, պազը միհիմմ խուսուսաթը Ֆէվրիյէսի իչուն Սթանպօլա կէլմիշ օլան Մ. Կրօսօլթց էարինէեէ կիթմիշ տիր։ Օրատա տախի պիր կիւն իգամէթտէն սօնրա Վիէննատա կիտէճէք տիր։

ՄԸՍԸՐ ՀԱՍԱՏԻՍԻ. — Լիւքսորտան իչար օլունտուղընա նազարէն փարատան Աճիոֆիսին մամիասը սըրգաթ իտիլմիշ տիր։ 13 միւսէլլան սարիգ՝ մամիանընն պուլունտուղը մաղարատա հիւճումլա, մուհաֆըզ ժանտարմալարը թէհտիտ իլէ տէմիր գաբանընն էօնիւնտէ պուլունան մուհաֆըզլարը գալըբրզ, վէ սաբր էշնասը տախի թէհտիտէն սօնրա, պունլարտան ալթըսը պինանընն խարիճի գըսմընը մուհաֆազաեա գօնօլարագ՝ եէտիսի տախի իչէրի կիրալ թաՀթ էլ արզ գաբուլարը վէ պիր չօգ զիգզմէթ անթիգալարը գըրարգտան սօնրա Աճիոֆիսին մամասընը չալմըշլար տըր։

ԷՍԿԻ ՇԷՀՐ-ԳՕՆԵՍ. չըմէնարքէր խաթթընընն հակատէրեր նիհայէթինէ գատար պէհէր քիլօմէթրո հասըլթը՝ 4030 ֆրանգա պալիզ օլմուշ տըր։

ՍԸՐԳԻՍԹԱՆ հիւքիւմէթի գարիպէն պիր խաթիգրաղ ագտը միւզաքէրաթընա պայլաեաճագ վէ պիր մալիւմաթա Ղազարէն պու խաթիգրագ՝ 100տէ 78 ֆիեաթը իլէ թէտավիլէ չըգարըլաճագ տըր։

ԽԱՐԹՈՒՄ Աբպաի ճէմասթը միւթէպէրանը՝ ագտը իճթիմա իլէ Սուսանտա պուլունան Աբպաի ճէմասթընն ումուրը բուհանիյէսինի բուեէթ իչուն պիր մէճլիսը բուհանի ինթիխապընա միւպաչէրէթ իթմիշլեր տիր։

ԵՎՐՕԲԱՏԱՆ չէհրիմիզ քիպարընա կէլէն թէլէկրաֆնամէլէր՝ պագբր ֆիսթընը տիւշմէքտէ օլտուղունը պիլտիրմիշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ զըրաաթ մուսթէպերանը՝ ագտը իճթիմա իլէ Սուսանտա պուլունան Աբպաի ճէմասթընն ումուրը բուհանիյէսինի բուեէթ իչուն պիր մէճլիսը բուհանի ինթիխապընա միւպաչէրէթ իթմիշլեր տիր։

ՍԸՐԳԻՍԹԱՆ հիւքիւմէթինին Սոֆիա մէճլիսի գօնայիսը օլուպ, կէչէնկիրտէ մէմուրիյեթը մախսուսա իլէ Պելկրատա կիթմիշ օլան Մ. Ճաեա կէչէն կիւն Սօֆիաեէ ավտէթ էյլէմիշ տիր։

ԲԱՄԱՋԱՆ մունասիպէթի իլէ Շէէր էմանէթինէն Մատչինը Հիւմաեունա միւղէյէն սէլէլերէլ սիրիթ վէ բիտէ թաղտիմ իտիլմիշ տիր։

ՀԻՃԱԶ տէմիր եօլունա խանէ վէրէնլերէ ինսա պուլյրուլմագ իւզրէ Զարպխանէտէ միտալեալար տարզընա պաչլանմըշ տըր։

«ՎՈՒԱՆԶԱ ՆԱՄԻՕՆԱԼ» նամ Բուսանիա կազէթասը՝ Թիւրքիա վէ Բուսանիա պէյնինտէ ագտ օլունան թիճարէթ մուահէտէսի հագգընտա նէյր էթտիեի պիր մէգալէտ տէմիշտիր քի. «Իքի հիւքիւմէթին միւնասէպաթը թիճարիյէսի բէք միհիմմ տիր։ 1891տէն 1900է գատար Թիւրքիատան իսխալաթմըզզն թէկզանիա էտէն մէգտարը եալընը 13,7449,251 ֆր. ճանի 3,81 % պալիզ օլմուշ տըր։ Մուգապլէթէն իսրաճաթմըզզն իզտիհատտը վասաթիսի՝ 12,582,966 ֆր. ճանի 5,68 % օլմուշ տըր։ Թիւրքիատա իսրաճ օլունան էմթէաէտզատա պիրինճիսի ուն (6 միլիոն), քէսաթէ (2,002,000), զաբիրէ (500,000) վէ սարէ։ Իսխալաթմըզ թիւթիւն (2,000,000), մէյվէ 4,500,000) զէյթին (1,250,000) վէ սարէ տիր։

«Վուանիձա Նասիօնալ»—1873 վէ 1897տէ ագտ օլունան մուահէտէլէրզզն ումուլա, պու մուահէտէլէրէ Բուսանիա էմթասընա էէՊՀինատ մագհարը միւսատ օլանհիւքիւմէթ թիճարատան 8%քի էսասէն 7,20 տէմէք տիր, զիրա Թիւրքիատա կիւմրիւք բիհատտը մէճմուը մըգտարընտան 10 % թէնզիլ օլունարագ բէմ ալընը։ Մուգապլէթէթիւրքատան իսխալ օլունանի մանսուլաթտա, մէյվէ, թավուգ, բաղը, ֆէս վէ 400ֆրանգտան 1,200 ֆրանգա վէ 100 քիլօեա գատար օլան գըսմընա 4 %։ Հէր հալտէ իքի մէմլէքէթ թիճարէթինի թէէմին վէ թէքբար իչուն միւսատ պիր զէմին իթթիխազ իթմէք մէսաիի միւշթերէքէսինի թէէմին իչուն չալըշըեօրըզ։

ԲԱՐԻԶ ՊՕՐՍԱՍԸ

BOURSE DE PARIS

ՊՈՒ ԿՈՃԷՐԻ

9 Դեկտեմբեր 1901

Ֆրանսզ էսնամը (3% Français)		101 .40
Բէյժի	(Tab. Turcs)	315 87
Գօնսոլիտ.	(R. Turque D.)	24 87
Շըմնտրգեր	(Lots Turcs)	107 .25
Պանգ. Օթթ.	(Banque Ott.)	531
Թրանսվալ	(Transvaal)	86 25

ԳԱՏԷ ԳԻՒՂԻ ՄԵՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԵՐՔՈՒՄ

ՍԱՀԱԿ ԵՊԻՍԿ. ԽԱՊԱՅԵԱՆ

Սահակ եպիսկ. Խապայեան, իր գրած մէկ նամակովը, հերքելով «Բիւզանդիոն»ի Ատանայի թղթակցին ժամանակին տուած այն լուրը թէ Ընտրողական Ժողովին մէջ ներկայացուցիչ չեն ունեցած Տիվրիկի, Զնգուզի, Մաքսուտիոյ և Իսկէնտէրունի թեմերը, և թէ Մերսին երկու ներկայացուցիչ ունեցեր է, — թէև նախորդ ընտրութեանց բնաւ մասնակցած չէ եղեր,— հետեւեալը կը գրէ.

«1.— Տիվրիկ հրաւիրուած էր ընտրութեան մասնակցելու բայց յատուկ պատգամաւոր ղրկելու դժուարութեանց բծդխելով, (ձմրան մէջ), ինչպէս շատ տեղեր, հեռագրով հարցուցած եր թէ Ատանայէ փոխանորդ կըրնայ նշանակել։ Հոկտ. 3 հեռագրով դիւրութիւն ցոյց տրուած է թէեւ, բայց փոխանորդաց վաւերագիրը՝ հոկ. ամսաթիւ, Ընտրողական Ժողովոյ առաջին նիստէն ետքն հասած է։

2.— Զնգուզ, եթէ տպագրական սխալ արդիւնք չէ, Սասկան թեմ չէ. հետեւաբար ներկայացուցիչ չէր կարող ունենալ։

3.— Մամէստիա Ատանայի թեմ է և հաւիւ 60—70տուն բնակիչ ունի. եթէ պէտք ըլլար անկէ պատգամաւոր առնել, կան ուրիշ շատ գիւղեր որք աւելի բազմաքնակ են, Թոզունք ձէպելի Պէրեքէթը։

4.— Իսկէնտէրուն, ինչպէս և Պէլէն, Անտիոքի վիճակին կը պատկանին և Անտիոքէն երկու պատգամաւոր ուղուած են, բայց ժամանակին չեն կարծղացած հասնիլ։ Իսկէնտէրունցիք մերժած են Վիճակային պատգամաւորաց ընտրութեան մասնակցիլ, առաջարկելով որ իրենց յատուկ հրաւիրագիր ղրկուած չէ Պատրիարքական պատուիրակին կողմէ։

5.— Մերսին 32 տարի առաջ թէկնաւանգիսա, անունն գիւղակ մը եղած է և Հայ գաղթականաց թիւը կարի նուազագոյն. իսկ նախորդ ընտրութեան երեք ներկայացուցիչ ունեցած է։

Այս առթիւ աւելորդ չեմ համարիր նախորդ ընտրութեան մասնակցող թէմօրէից ցուցակը կզել ներկայացուցչաց թուով, յորմէ բացորոշապէս պիտի տեսնուի ներկայ բաշխման կանոնաւորութիւնը.— 1. Ատանա տասն և մէկ ներկայացուցիչ։ 2. Այնթապ հինգ. 3. Եօզղատ հինգ. 4. Հալէպ հինգ. 5. Հաճըն հինգ. 6. Զէյթուն հինգ. 7. Մալաթիա երեք. 8. Մարաշ վեց. 9. Կիւրին երեք. 10. Մերսին երեք. 11. Սիս եօթն. 12. Տարսոն երեք։

Ուրեմն մասնակցութեան իրաւունքէն զրկուած են Անտիոք, Բիւրա, Տարէնտ, Տիվրիկ, Պէհէնի և Հիւսնի Մանսուր»։

Ս. Պատրիարքը երէկ Կայս. Պալատ գնաց։

—Կայս. կառավարութենէն վերադարձուած կաթողիկ. ընտրելիներու երկանսեան ցանկին վրայ, Ատանայի մէջ Ընտրող. Ժողովի գումարելու համար, Բարձր. Դռնէն հարկ եղած հեռագիրը չորեքշաբթի առտու հաղորդուեցաւ Ատանայի կուսակալ Վահմ. Պահրի փաշայի։ Հետեւաբար այսօր վաղը պիտի իմանանք ընտրող. Ժողովին վերջնական արդիւնքը։

—Պարսկական նորընտիր դեսպան Բրէնս Միրզա Ռիզա խան Տանը, իր հետը ունենալով դեսպանատան Ա. Թարգման Յովհաննէս Խան Ագչալեան,

---

()—()—()—()—()—()—()—()—()—()

ՄԱՆԶՈՒՄԷՆԻՆ ԹԷՖԵՐԻԳԱՍԸ (19)

ՄԻՒԷԼԼԻՕՆԷՐԻ

ԷՖԻԷՆ ԷՆՕԶ ԼՈՒԻ ԺԻՒՏԻՍԻ

ՊԻՐ ՍԷՐԱՖԻՆ

Ու սրատա Մարքի վէ Ֆոլֆէր՝ պունդարը եանընա կէլտիքէրինտէն, Մարքիզ.—Պագալըմ Թալի հանկինիզ եավէր օլանագ տը։

Մարքի.—Պագալըմ։

Ֆոլֆէր՝ Մարքինին Թրիպիւլէ պէրապէր ուզագլաշմասընտան իսթիֆատ պարիարքարան երթալով երէկ, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Ս. Պատրիարքին։

—Արմաշի մէջ, ընծայումն Ս. Աստուածածին տօնին, երկու քահանայական ձեռնադրութիւններ կատարուեր են Տ. Եղիշէ եպիսկ. Դէրեանի կողմէ։

—Այս առաւօտ, Խառն Ժողովը նիստ պիտի գումարէ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը մէջ։

—Սուվլան փաշայի յուղարկաւորութեան համար 50 ոսկի վճարուեր է Կայս. Անձնական Դանձէն՝ հանգուցեալին ընտանիքին։

—Քէօթահեայէն կը գրեն մեզի թէ առաջնորդ. տեղապահ Մկրտիչ վրդ. Աղաւնունի Գարահիսար մեկներ է, գրպրոցական և եկեղեցական գործերու կարգադրութեան համար։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Սէնդը, շաբաթ և կիրակի օր դադրեցուցած, երկուշաբթի ու երեքշաբթի նորէն գումարած և չորեքշաբթի օրուան դադարէն վերջը երէկ դարձեալ շարունակած է իր նիստը։

Սէնդին նիստերուն արդիւնքը, ինչպէս գրեցինք, ծածուկ պիտի մնայ, և ասոր համար արդէն Սէնդին մասնակից անդամները երդուցնցած են. հետեւաբար, յայտնի չէ թէ՝ որ՞ոնք պիտի ընտրուին առաջնորդական երեք թափուր վիճակներուն վրայ։

—Կ. Պատրիարքը Շէյխ իւլ Իսլամի դուռը երթալով, տեսակցութիւն մը ունեցեր է Շէյխ իւլ Իսլամ էֆ. ին հետ։

—Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարք Տ. Դամիանոս՝ փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Պատրիարքարան։

—Էնկիւրիի առաջնորդ Կղեմէս եպիսկ. մէկ քանի ընկերակիցներով, Ներքին Գործոց Նախարար Բարձր. Մէհմուտ փաշային այցելութիւն տուած և Էնկիւրիի վրայ տեղեկութիւններ հաղորդած է, աւելցնելով միանգամայն թէ չեն մոռցած տակաւին Ն. Բարձրութեան՝ Էնկիւրիի կուսակալութիւնը վարած օրերը։

ՀԱՅ ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐԷՆ

Կայս. իրատէ մը կ'արտօնէ վերաշինութիւնը Սառաբարի բողոքականներու այն եկեղեցիին, որ վերջերս փլուած էր։

ԻՆՉՊԷՍ ՀԻՄՆՈՒԵՑԱՒ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Երէսուդ Շրջան (1842-1879)

(Շարունակութիւն)

Ազգային վարչական դրութեան փոփոխութեամբ արդէն վաղուց դադրած էր «միթէլլիլ»ական պաշտօնավարութիւնը և 1847 էն ետքը վարչային նոր կազմակերպութեան համեմատ՝ Գերագոյն Ժողովոյ կողմէ կ'ընտրուէին եկեղեցւոյ, վարժարանի, Հիւանդանոցի և այլ Ազգ. հասարակութեանց «Հոգաբարձու» կոչուած գործող և վարչական մարմինները՝ օրինաւոր համաձայնութեամբ։ Անհաւանական չէ ուրեմն ենթադրել որ Իզմիրի Հիւանդանոցն եւս այդ թուականներէն սկսեալ ունեցաւ իր յաջորդական հոգաբարձութիւնները։ Իսկ 1860ական 1861 էն ետքն, երբ երկու կուսակցութիւնները ծնունդ կ'առնեն և քանոց պայքարները արձագանգ կը գտնեն լրագրութեան մէջ, սկիզբ կ'ընայ օրինաւոր հոգաբարձութեանցկազմութեան ձեռամբ Քաղ. Ժողովոյ կ'ցաւինք որ այս օրինաւոր հոգաբարձութեանց պաշտօնավարութեան կամ մասակարարութեան մասին եւ կ'պակսին ստոյգ ծանօթութիւններ և արձանագրութիւններ՝ մինչև 1879 և քիչ մըն ալ աւելի ատենը։

1861 տարին նշանակելի և աւետաբեր թուական մը կ'ըլլայ Իզմիրի Հիւանդանոցին համար, որովհետև այս տարուոյն մէջ է որ առաջին անգամ ըլլալով տեղի կ'ունենայ Տիկիններու խնամակալութեան կազմութիւնը՝ որ ոսկեղէն շրջան մը կ'բանայ այս մարդասիրական յարկին համար։

Հոս կ'ամփոփենք «Ծաղիկ» տասնօրեայ հանդէսին 1861 Յուլիս 10 և թիւ 2 համարին մէջ առաջին խնամակալուհիներու կազմութեան նկատմամբ հրատարակուած հետեւեալ կրճատ ուրեմն թերի ծանօթութիւնները։

«Տնտեսական խորհրդին և իր կազմած Հիւանդանոցին Հոգաբարձութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրենք այս հաստատութեան վրայ։ վասն զի կը լսենք թէ մեծ բարեկարգութեան և խնամատարութեան կարօտ է այն։ Ինչպէս Ն. Պօլսի մէջ արդէն հաստատուած է, Իզմիրի մէջ ալ եթէ խնամակալ տիկիններու ընկերութիւն մը կազմուելու ըլլար Հիւանդանոցի տառապեալները խնամելու համար, անշուշտ առաքինութեան և անմեղութեան նոր օրինակը եւս պիտի ունենան ազգային թերթերը և իրենց էջերը պիտի զարդարեն անով։»

Դարձեալ նոյն հանդէսին 1861 Օգոս. 1ի չորրորդ թուոյն մէջ։

«Ուրախութեամբ սրտի կը ծանուցանեմ Ձեզ, թէ այդ Ձեր գովելի փափաքը՝ քաղաքիս երեւելի գերդաստաններուն քանի մը տիկնանց սրտին մէջ լըղացած է, և յոյժ հաւանական է՝ թէ այդպիսի Հոգաբարձու ընկերութիւններ քիչ ժամանակէն ետքը ծնին ու երեւան ելլեն ի ցնծութիւն ընդհանուր մարդասէր սրտերու...։ Որչափ որ անտեսականը իր պարտքը ըստ արժանւոյն կատարէ Հիւանդանոցի մասին, դարձեալ ներքին անտեսական գործերու մէջ պէտք ունի անձնուէր տատիկիններու։ Անկարելի է որ մարդասիրութեան և ուսելեաց վերաբերեալ բաներուն մէջ առանց անտեսագէտ կանանց գործակցութեանը կատարեալ բարեկարգութիւն պահուի հոն...»։

Այս տողերը, զորս կ'գրէ նամակագիր մը, ընտանեկան հանմարմնոմի մը մէջ տիկիններու ներկայութեան բացուած խօսակցութեան մը անփոփումն են և նոյն պահուն իակ իրենց յղացած գաղափարին մարմնացում տալով՝ ներկայ տիկինները 30 ի չափ անուններ կ'նշանակեն և կ'յղեն Տնտեսական Խորհրդին որ նոյն ցանկին մէջէն քուէարկութեամբ տիկիններու հոգաբարձութիւն մը կը կազմէ Հիւանդանոցին համար, ինչպէս նաև Ուսումն. Խորհուրդը՝ աղջկանց վարժարանին համար։ Դժբաղդաբար անձնօթ կ'մնան մեզ այս առաջին խնամակալուհի տիկիններու անունները՝ արձանագրելու համար իրենց յիշատակին նուիրուած այս քանի մը տողերուն մէջ։

Սակայն Ազգ. Հիւանդանոցի ո՛չ ընդարձակութիւնը և ո՛չ եկամուտները կրնան բաւարարութիւն տալ յարաճուն պէտքերուն և հոն պատսպարուող հիւանդաց թիւը միշտ սահմանափակ քանակութեան մէջ պահելու հարկը կ'ծանրանայ եկող գացող հոգաբարձութեանց վրայ, մինչդեռ Հիւանդանոցէ դուրս բժշկական խնամքց և դարմանի կարօտ չքաւոր հիւանդներու թիւը օրէ օր կ'աւելնայ և անոնց մարդասիրական ձեռք մը կարկառելու կարեորութիւնը կը շեշտուի և անհրաժեշտ կ'դառնայ։ Անոնց պէտքին գոհացում տալու բարեսիրական ձեռնարկին գլուխ կ'անցնին խումբ մը ազգեցիկ և գթասէր ազգայիներ և 1862 Մայիս 1 ին կ'դնեն նոր ընկերութեան մը հիմը «Ազգատասիրաց» անուամբ, նպատակ ունենալով կարօտ և չքաւոր ընտանիքներու, մանաւանդ թաքուն աղքատներու օգնութեան ձեռք կարկառել, հիւանդութեանց ժամանակ ձրի բժիշկ և դեղ մատակարարել՝ աներեկ քահանային յանձնարարութեամբ և խնդրանօք։

Անհաւասիկ թէ ինչ կ'գրէ «Ազգատասիրաց» ընկերութեան մասին հանդէս մը 1862 թիւ 16 համարին մէջ։

«Աղքատասիրաց ընկերութեան գլխաւոր նպատակը, որ պիտի ըլլայ ազգային Հիւանդանոցէ դուրս գտնուող անկար և աղքատ հիւանդները խնամել, խիստ հաճոյ թուեցաւ նաև քաղաքիս Սրբազան Առաջնորդին (Թաղիադեան Պօղոս), որ կրօնական ժողով գումարելով տուաւ նոյն ընկերութեան երկու քահանայ որ ընկերութենէ առաջարկուած էր, որոնք են արժանապատիւ Տէր Յովհաննէս Զիլիճեան և Տէր Ստեփան Լիւլէճեան քահանաները. Ընկերութեան յատկացեալ բժիշկն է քաղաքացւոյմէ լաւ ճանչցուած և իր արհեստին մէջ յաջողակ Տօքթօր Միրզիսան։ Ընկերութեան հիմնադիր անդամներն են, Ստեփան Զէյլի, Գալուստ Վէմեան, Գրիգոր Մ. Ե. Նապեան, Սարգիս Զէյլիկեանց, Պօղոս Պերկամալեան, (դանձապետ) Սարգիս Մ. Վանանդեցի (ատենադպիր) Պ. Յարութիւն Փափազեան, Պօղոս Կ. Տիլպէրեան, Ս. Աւետիքեան, Յակոբ Մարկոսեան»։

Մեծ համակրութեամբ և ընդունելութեամբ կ'ողջունուի նորակազմ բարեգործական մարմինն երեւումը ամէն դասակարգի ազգայիններէ և իր բարի ու գովելի նպատակը արձագանգ կ'գտնէ ամէն մարդասէր սիրտերու մէջ, անդամներու թիւը օր ըստ օրէ կը բազմանայ, նուէրներով և բաժանորդագրութեան պատակաւելի դրամագլուխ մը տէր կ'ըլլայ ընկերութիւնը և իր գոյութիւնը կ'ապահովուի մինչև 1894։

Աղքատասիրաց Ընկերութիւնը իր կազմութենէն դրեթէ երեք տարի վերջը, 1865 ին, մօտէն վերահսկու ըլլալով Ազգ. Հիւանդանոցի ողորմելի վիճակին, հակառակ իր նպատակին (բացորոշ տրամադրութեան, ինքնաբերաբար կ'առաջարկէ այն ժամանակուան Բազ. Ժողովին ստանձնել Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան պաշտօնը և հոն պատսպարուածներու ցաւագին վիճակին անմիջական դարման մը տանիլ։ Այն նամակէն՝ որով այս առաջարկը կը մատուցուի Ազգ. Վարչութեան, կը քաղենք ինչ ինչ պարբերութիւններ որոնք յատակօրէն կ'պատկերացնեն այդ թուականին Ազգ. Հիւանդանոցի ճշգրիտ կացութիւնը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

Պատ. Թերթիդ մէջ խօսկցով Նաւալը Դարուի նոր կազմուած «Կրթական մասնախումբ»ին վրայ, անոր անդամներուն կարգը դասած էիք նաև Անտոն էֆ. Սալտանեանը։ Հաճեցէք սրբագրել թէ Անտոն էֆ. Սալտանեան, որ տեղւոյս Թաղ. Խորհուրդին տեսնդպիրն է, անդամ չէ Կրթ. մասնախումբին, միայն թէ՝ մասնախումբին կազմութեան գլխաւոր ձեռնտուն է եղած, որուն համար շնորհակալութեան արժանի է ինքը։

ՄԱՍՆԱԽՈՒՄԲԻՈՒՆԴԱՄ ՄԸ.

Նաւալը Դարու—

ԹԷԼԷԿՐԱՖ

ԼՕՆԴՐԱ, 11 Դեկտ.—Լօրտ Թիլնէ՝ Սթանարթոնտան՝ Չէքտիրի թէկլեկցնտամէտ, ժէնէրալ Պրօն Համիլթոնէն գօմանտ սընտա պուլունան Ինտիպէլէրին 10 դեկտմբերտէ։ Բիւարտոֆոնթան ճիվարընտա ժէնէրալ Պէթէլին գօմանտասը ալթընտա պուլունան Պոէր միւթրէզէսի իւզէրինէ հիւճում իթտիեանի վէ Պոէրլէրտէն 7 քիլի թէլէֆ օլուշ, 130 քիլի էսիր տիւշտիւելինու պիլտիրմիշ տիր։

—Ժաքօնեա իմբէրթօրը՝ բարլամէնթօնը աչտըրը սրբատա սէօյլէտիսի նուիթգտա, Ժաքօնեանքն ումում տէվլէթէր իւլէ տօսթանէ միւնասէպթատա պուլունտուղունտան տօլաեը, մէմնունիւէթ պէէան վէ Զինէ ասքէր կէօնտերիլմէսի նէթիճէսինտէն ժաքօնեանքն բէք խօշնուտ գալարդընը իւլավէ իթմիշ տիր։

ՐԷԵԹԱ.—Տիւն մէպուսան մէճլիսինտէ վուգուտ կուլան բէղալէթտէն սօնրա, Մ. Զավօլսքի իւլէ Մ. Զօանդա արալարընտա պիր տուէլօ վուգուա կէլմիշ իսկ տէ, իւքի թարաֆտան հիչ պիրի կարալանմամըշ տըր։

ՊԻԼՓԻՐԻԶ.—Աւան մէճլիսի՝ գրաւը՝ նուէթ գընա վէրիլէճէք ճէվապ արիզէսինի վէ Սալթանաթը Սէնիյէ իւլէ թիճարէթ մուգալէէնամէսինի 3 բէյէ դարյը 60 բէյ իւլէ թատիպ իթմիշ տիր։

ԲԷԹՐՍՊՈՒՐԳ.—Իմբէրթօր արէսի Կաչինա նամ գըզըզ սէրաեէ աւօսմուշ տիր։ Կան Տիւք Սէրէժ Աէքսանտրովիչ վէ զէվճէսի՝ էճնէպի մէմէքէթլէրինէ կիթմէք իւզրէ, հարէքէթ եթմիշլէր տիր։

ՊԷՐԼԻՆ.—Պաշ վէքիլ գէնթ Պիւլով՝ Լէմպէրկ վէ Վարշավիատա Արմանլար ալէյհինտէ վուգուա կէլէն հատիսէլէրէ տարիր, խըլաֆիպրան ֆըրգասը թարաֆընտան օլանան սիւալլէրէ ճէվապ վէրուպ, պու իշլէրտէ Արմանեանքն քէմալը իսթիդատէթ վէ պասըրէթ տարիրէսինտէ հարէքէթլի, չան ու չէօնրէթինէ ապա նագրսկ կէթիրմէսիսինի պէտան էյլէմիքտէն սօնրա, Ավսթրիա վէ Ռուսիա հիւքիւմէթլէրինին տախի, զանէթի տօսթանէ պիր մէսլէք թութմուշ օլտուգլարընտան տօլաեը, մէմնունիյէթի պէտան էյլէմիշ տիր։

—Բայխրթակ մէճլիսի՝ եէնի թարիֆէ բրօժէսի մուզաքէրաթընա տէվամ էյլէմիշ տիր։

—Պաշ վէքիլ գէնթ Պիւլով՝ Բայխրթակ մէճլիսինտէ, Վարշավիա հատիսէլէրինտէն տօլայը, Ռուսիա վէ Ավսթրիա Մաճարիսթան արալարընտա սօղուգլըգ հասրլ օլտուղը հագդընտաքի էնտիւլէլերին եէրի օլմասընը պէտան էյլէմիշ տիր։

ԻՍՄՄԱԼԻՅԵԼ.—Գու աքն պիրինտէն սոնտա գատար Սիւվէյշ գանալընտան 90 կէմի կէչմիշ վէ 2,260,000 ֆրանկ հասրլ օլմուշ տըր։

ՊԷԼԳՐԱՏ.—Սըրպիսթան հիւքիւմէթինին պիր իսթիդատ ագաք իչուն գազընտա մուզաքէրաթա կիրիշէճէի անլաշըլմըշ տըր։

ԲԱՐԻՍ.—Բարիս սէրկիսի սըրասընտա չէօքմիշ օլան քէօրիւնին զալիֆաը օլան Մ. Ֆէոիսգօ՝ իւքի այ մանպուսիյէթէ մահքիւմ օլմուշ տըր։

—Մէպուսան մէճլիսի՝ եարբն բուսանի ճէմիյէթլէրի պիտճէսինին մուզաքէրամընա պաշլանճաղ տըր, հիւքիւմէթ՝ պիւտճէ գոմիսիոնունին գաբարընա գարշը մէդքիւր ճէմիյէթլէրէ մահսուս պիւտճէյի թէրվիճ վի իւթիզատա ըսրար իտէճէք տիր։

ՄԱՐՍԻԼԻՈ.—Կէմիլէրին համըզը դանպոն կաղը իւլէ թէպսիր իտիմէսի իչուն։ եէնի թէճրիպէլէր իճրա օլունմուշ տըր. անպարլարը թուլումպալար վասթասրլա, իւքի սասթատան ապ պիր միւտէթ դարիֆնտա իճրա գէլընան թէպսիրամը նէթիճէսինտէ, ֆարէլէր թէլէֆ օլուգլարը հալտէ, անպնարատան էյնաճա հիչ պիր զարար օլմասընը կէօրիւլմիւշ տիր։

ՍՕՖԻԱ.—Սօպրանիէ մէճլիսի իսթիդատ մէկզաքէրաթընա տէվամ իթմիշտիր։ Միւզաքէրաթա՝ բէք չէնտիտ սուրէթտէ ճէրէյան իթմիշ տիր։ Նուէթ իսէնլէրին ճիւմլէսի՝ մէզքիւր իսթիդատին ադաը, վէ խուսուսլէ թիրթիրն ինհիսարը հասրլանմընը թէրքի ալէյհինտէ սէօյլէմիշլէր տիր. միւզաքէրաթա՝ ճիւմլա կիւնիւնէ թէէխիր օլունմուշ խսկէ, Սօպրանիէ թարֆընտան թասվիպ օլաճաղը իհթիմալտիր բէք զէրիֆ պուլունտուղունտան տօլաեը, մէմնունիյէթ պէէան էյլէմիշ տիր։

Ֆոլպէր Լօրանսը պուլունմասընը կէօրարէսիս կիպի։

—Աճաբ՝ պ, հէր հալտէ եա բաղի իտէճէկիմ, վէ եախսա կիտէճէկիմ։

Պու էնտաատա, Թրիպիւս վէ Մարքի ավլանմագտա տէվամ իսիհօրլարտը, ավտէթլէրի եագլաշտըը վագրի, Մարքի՝ ագչամ թաամընտա պիրլիքտէ պուլունմասընը Թրիպիւսէ ըէճա իթտի։

Թրիպիւս.— Թէչէքքիւր խէրիմ, Մարքի հազրէթլէրի, վարին ալըշմասըզմ թաամլար՝ Սբարթա չօրպամասան (*) պէնճէ սանա էեի տէեիլ տիր։

—Սպարթա չօրպանըզը պիր վագրի թէրք իտէր վէ տախմա պիզէ աղզընըզին ալըշմասըզմընը իստիտա իթտիեի-

(*) Դասիմ Սպարթալըլարին դան, թուզ վէ սիրքէտէն միւրեքքէպ իչտիքլերի չօրպատան քինաեէ տիր։

նիզ թաամլարը եէրսինիզ։ Պունու սա Թրիպիւս՝ քէմալը նէղգաքէթէ ըէտտա իթտի։

Մարքի—Սիզ պիլիրսինիզմ արթըգ ըսրար իթտէմ, ֆագաթ հիչ օրմապա չաթօնա գատար կիտէլիմ, հէմ մասամա կէօրիւնիւր, վէ հէմ տէ սէգճէ թալիսինիզին Կավէրլիեինի պէնճէ, մէհարէթինիզ սասրընը կէօսթէրիրսինիզ։

—Պունու ըէտտա իթտէմ։

Իւքիսի տախի ավլարընը եիւքլէնէրէք չաթօնա կէլտիլէր։ Լօրանս՝ չաթտա պիր գէլթուղա կէօմիւլմիւշ։ վէ խանալաթա տալմըշ օլարագ, եավլընըզ պուլունուեօրտը։ Կէօզլէրի տէօչէմէ թախթալարընա տիքիլմիշ օլուպ, արա սրրա կէօզլէրինտէն եաշ եուվարլանքեօր իտի։

(Ցեվամ)

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսկ. Ուսմ. տիւն ագչ. գաբ.	27—01
» » » էն եիւքսէք	27—05
» » » էն աշաղը	27—34½
Բումէլի չըմէնը. ագչմ. գընտ.	105—⅛
» » էն եիւքսէք	106—¼
» » էն աշաղը	105—⅞

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Բէժի ագսիսնը Օս. լիր.	——
Սիկարէթ Ա.	—89
» Բ.	—48
Թրամվայ	5—57
Ժուխանս	1—40
Օպլիկասիոն Թրամվայ	480—
Ասիւրանս	3—67
Գրէտի Ժէնէրալ	—
Սօսիէթէ Օթոման Ինկ. լիր	—
Լօրիօմ	51—50
Պանգ Նասիոնալ տը Կրէդ	407—
Թրանսվասալ	83—
Բըխթըմ թանվիլաթը	457
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	264—
Անատօլը չըմ ագսիսնը	9—65

ԱԳՔԼԷԼԵՐԻՆ ՖԻՑԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղ. տան	ղ. բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարզը	108—03
Մէթալիք	99—
Ինկիլիզ լիրասը	110—03
Ֆրանսըզ ալթընը	87—25
Բօլ	90—28
Գրէմլից ալթունը	51—06
Գարպօն գայմէսի	8—61

ԷՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 7 Դեկտմ.

Ինկ. էսհամը Ինկ. լիրասը	92—50
Օսմ. էհամը ալչըլը	24— 50
» գաբանը	24—37
» » Բ	50—
» » Դ	26—25
Օսմանլը Պանգասը	11—25
Մըսըր Տուլ. մութթահրաէ	106—50
Պուլկար իսթիգրազը	89—
Գարպիօ Բարիզ 3 այ վատէ	25—32½

Բարիզ 7 Դեկտ.

Ֆրանս էսհ. 4% ֆր.	101—40
» » 4½ %	101—30
եէնի Օսմ. էհամը ալչըլը	24—30
» » գաբանը	24—97
Բումէլի չըմէնտրֆէրի	108—
Օսմանլը Բէժիսի էհամը	315—
» Պանգասը	532—
Գրէտի Լիոնէ	100—3
Իթալիա էհամը	100— 85
Բոհորիթէ թիւրք	—
Օսմանիյէ	—
Տուան Օթոման	521—
Սբանսէլ	75—15
Թրանսվալ	35—25
Գարպիօ 3 այ վատէ	25—130
Գրէտի Ֆոնսիէ Էժիբսիէն	—

ԳԱՄՊՈ

Լօնտրա	110—3
Բարիզ 3 այ վատէլը	22—87½
Ֆիօրէն Մանտա	21 77
Վիէննա չէքի (գուլդեն)	——

Պերլին 7 Դեկտ.

Բումէլի չըմէնտրֆի (մարգ)	101—40
Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	20—245

Վիէննա 7 Դեկտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	239—40
Բումէլի չըմէնտրֆէրի Ֆր.	99—50
Օսմանլը Բէժի ագսիսնը	292—

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԴՈՐԾԱԿԱՑՆԵՐ

ՄԱՐԶՈՒԱՆ.— Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեանի դիմելով կարելի է «Մանզումէ»ի բաժանորդ գրուիլ։

ԽԱՐԲԵՐԴ.— Կարապետ էֆ. Մուսեղեան Եփրատ Գօլէճ, նոյնպէս բաժանորդ կ'արձանագրէ։

ԻԶՄԻՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹՕՐ

Եթէ կ'ուզէք առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու ազնիւ սիկառի թղթեր ունենալ, դիմեցէ՛ք Ցովսէփ Էլակէօզեանի

ՏՕՔԹՕՐ

անուն բուն իտալական ամենաընտիր սիկառի թղթերը, որոնք եթէ ուրիշներէ ճշգրիտ առաւելութիւն մը ունին, այս է որ իր շահին մէկ մասը յատկացուած է տեղւոյս (Իզմիրի) Ներսէսեան Որբանոցին։ Ամէն Հայ զայն գործածելով, թէ՛ ուղղակի նպաստած կ'ըլլայ գթասիրական հաստատութեան մը և թէ իր պէսքը լրացուցած։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Վաճառատունս կը գտնուի նաեւ ուրիշ սիկառի թղթեր։

ԹՈԷՑ, ԹՈԷՑ, ԹՈԷՑ

Հնդկաստանի և Չինաստանի ամենաընտիր ԹԷՅԵՐԸ բերել տուած եմ։ Զմեռուան այս ցուրտ օրերուն շատ յարմար կուգայ ստամոքսներ տաքցնելու։ Անարատ և մաքուր։

Դիմեցէ՛ք անգամ մը միայն, ուրեմոյ փոյթեւանդն պիտի վազէք ինքնին։

Այս տեսակ գործերու մէջ իմ ունեցած բաղմամեայ փորձառութիւնը կը բաւէ երաշխիք մը ըլլալ սիկարի թղթին և թէյին աղնութեան։

կը ծախուին՝

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՋ

ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

Իզմիր, Բէյրամալեղբար-Պազը

ՑՈՎՍԷՓ ԷԼԱԿԷՕՁԵԱՆԻ

Վաճառատունը։

Տ. ՏԱՏՐԵԱՆ

ՏԻՇ ԹԱՊԻՊԻ

Գատը-Բէյոյ խկէլէ քէօշէսինտէ Էրմէկի քիւլիսէսի սօդաղընտա։

Հէր նէվի տիշ խաթալըգլարընը թէտավի իտէր, միւխթէլիֆ մատէ-լեղլէ տիշ սօլտուրուր (ալթուն, բլա-թին վէ սաիրէ)։ Ֆիաթլարը միւթէտիլ տիր։ Միւբաճաթի իտէնլէրին ճիւմլէսի մէմնուն գալըրլար։

ՇԱՔՍԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

1881էն ի վեր տեղական և եւրոպական շաքարեղէններ պատրաստող Ճիվան էֆ. Տավուտեան իր՝ Գում-Գաբու Սթամբուլի մերձ 27 թիւ և Պալի-Բազայի զառիվայրին վրայ գտնուող թիւ 50 խանութներեն ու գործատունը արեւստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է։ Հո՛ն պիտի գտնէք ոչ միայն զանազան թարմ շաքարեղէններ և եւրոպական համեղ ըմպելիներ, այլ նաեւ էն դժուարահաճ ճաշակներու գոհացում տուող, հարանիքի և անուան ուսնամբոլութեանց համար յատկապէս պատրաստուած, ֆոնտան շաքարներ, բրթիֆուռ, ֆուռէ, ֆուռ կլաէ և այլն։ Ինչպէս նաեւ Բիթլիսցիի վերարերեալ ամէն տեսակ խմորեղէններ։ Բերել տուած է նաեւ զարդարուն անդուսէ ֆանթէզի տուփերու և թուղթերու մեծ մթերք մը։ Այս անգամ իր Ցարգոյ յանախորդներուն կը ծանուցանէ թէ՝ %ին 30 զեղչով արբամադիր է ծախելու։

10—24

Գ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ ՎԷ ՇԻՒՐԷՔԵԱԼԸ

ՊԷՕՅԻՒՐ ԷԼՊԻՍԷ ՏԷՐՕՁԻԹՕՍԸ

Սթանպօլտա Սուլթան Համմամընտա Թօքալեան խանընտա Ն° 24

Էլպիսէ մաղազալարը միյանընտա էն էսկի վէ էն զիւատէ էմնիյէթլի վէ չէօհրէթլի օլան Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընդն էսկի նամ վէ չէօհրէթ վէ իւնվան վէ մէքեանը ասլա թէպտիլ օլունմամըշ օլտուղը կիպի սահիպ վէ մուէսսիսի Գ. Էրմէնեան պիր գաթ տանա ինղիլաթ վէ իսթիզամը իտարէի իսթիքամաթ իլէ միւթէխիսիր տիր։

Թօքալեան խանընտաքի մաղազա միւստահսէմլէրինէն պազըլարընդն օճիվարտա մուխթէլիֆ իսիմլէր իլէ միւճէտտէէն աչմըշ օլտուգլարը էլպիսէ մաղազալարընդն՝ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասը իլէ ասլա վէ զաթան իչթիրաք վէ միւնասիպէթ վէ իրթիպաթլարը օլմատըղընտան, միւհթէրէմ միւչթէրիէրիմիզին իղգալ օլունմահարագ Թօքալեան խանընտաքի էլպիսէ մաղազասընա միւրաճաաթ իթմէլէրի թավսիեէ վէ իլան օլունուր։

ՖԻԵԼԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

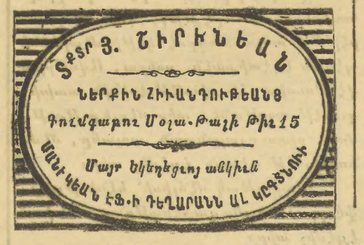

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆԻ

30 առ. 100 զեղչով

	ղրշ.	փր.
Ֆրանսերէն Ալֆապէ	Դրն	1 20
Ֆրանսերէն ընդարձակ քերականութիւն	»	7
Գրպանի բառարան ֆրանսահայ	»	5
Լ'էքօ տը Բոռի, Ֆրանսերէն բառարանով	»	10
Լ'էքօ տը Բոռի, լոկ Ֆրանսերէն	»	5
Աշխարհաբար քեր. տարրական ընթացք	»	2
Աշխարհաբար քեր. միջին բարձրագոյն ընթացք	»	4
Աշխարհագրութիւն Ա. Պոզաճեանի	»	4
Մէճէլէ, Օսմ. քաղ. օրինագիրք (անգեղէ)	»	20
Ինքնաշաւղանութիւն գիտական, գաղղիական և միջազգաբորբոքային ախտերու դէմ	»	6

Մէ՛ն կէրբօ՞-ոէղէ.— Զագմագճըլար եօգուշ կաղմարար Արշակ Մանուկեան, թիւ 10. գաւառներէ եկած յանձարարութիւնք փութով կը կատարուին։

Սաղմոս կիսակաշի, 100 փարայ

Մ՚ռնբ.—Գրավաճառներն եթէ սպառած է, ըսեն, մի՛ հաւատաք։

Մաթրէնէ-ոէն բաժանորդ գրուիլ փափաքողներ, Թող հաճին դիմել Սթամսիոն փողոց Ջրաճառ Ցակոբ աղայի ուրկէ կրնան բաժանորդագրուիլ։ Թերթերը միշտ պիտի ստանան առաջին թրէնով։

ՍԻՆԿԷՐԻ

ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐԸ՝ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐՆ ԵՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը իր հռչակաւոր մեքենաներէն մինչեւ ցարդ 18 միլիոն մեքենայ ծախած է։

ՍԻՆԿԷՐԻ ընկերութիւնը զանազան արուեստանոցներուն մէջ 400է աւելի չգաղտնամ և պատուոյ մրցանակ առած է։

Սոյն անհուն յաջողութիւնը զորս և ոչ մէկ ուրիշ ընկերութիւն կարողացած է ձեռք բերել, ՍԻՆԿԷՐ մեքենայից գերազանցութեան արդիւնքն է։

Կեղծերէն զգուշացէք. Սինկէրի ճշմարիտ մեքենաները կը կրեն իրենց վրայ դիմաց զետեղուած յատկանիշը և կը ծախուին միմիայն ի վաճառատանց

Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԷՐԻ

ՀԱՅԱԹԱԹԻՋ ՎԷՀԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆԻ, ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԻՆ, ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԻՇԽԱՆԻՆ, ԵՒԼՆ.

Արեւելքի համար ընդհանուր վարչութիւն, Բերա, Գում-գարաճի փողոցին անկիւնը գտնուած չէնքը։

Վաճառատունք ի Պոլիս՝ Բերա, Մեծ փողոց, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դիմաց։ Ղալաթիա՝ Գարաքէօյ թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս՝ Սուլթան Համամ և Սուլթան Պայազիտ։ Մանաւանդ՝ գաւառաց բոլոր քաղաքներուն մէջ։

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՕՂԼՈՒ

127, ԻՍԹԱՆԲՈՒԼՍԱ ՄԱՀՄՈՒԴ ԲԱՇԱ ՃՍՏՏԷՍԻ, 127,

Բէտէրիմտէն մէվրուս պիր սանսաթը թէրագրեաթը ֆէնիեէ իլէ միւթէնասիպ պիր տէրէճէեէ ալէա խուսուսընա սօն տէրէճէ չալըշարագ իմալնա միւվաֆքզ օլտուղըմ պօնալարը էն զիեատ իսթիմալա սալիճ պիր հալէ կէթիրտիմ վէ միւչթէրիլէրիմին ճէլալը խօշնուտաբը զըմընտա զայէթ էհվէն պիր ֆիյաթ իլէ մէվգոյը ֆիրուխթա վաղ էյլէմիմ։ Պօյամը թագլիտէն բաղարը բէվճա չըգարըլան սախթէ պօյալարա ալտանմամասընը թավսիյէ իսէրիմ։ Տիւքքեանըմտա ՍԱԶ վէ ՍԱԳԱԼ պօյալարը հէր նէվի սաթըլըր։ Սակ վէ եսխօտ սագալընը պօճամագ արզու իսէն զէվաթ ուզգան պէշ սէնէլիք պիր սաեն մահսուլը օլան պու պօճառան իսթիհմալ իսէճէք օլուրսա մէմնուն օլաճաղընը պէճան էյլերիմ։ Սըհհաթէ գաթիյէն մաղարաթը օլմասընը կիպի թաշրատան տախի տօղրուտան տօղրուեա մաղաղամընդա միւրաճաաթ օլունտուգտա, սրբարբշ իսիլէճէք պօճալար առհուլէթէ կէօնտէրիլիր։

ԹԱԳԼԻՏԻՆՏԷՆ ՍԱԳԻՆԸՆԸԶ

48—19

ԹԱՐԻՋ ՍԷՐԿԻԻ ՈՒՄՈՒՄԻՍԻ

1900

ՍԱՏԷ, ՄԷՔԻՆ, ՍԷՐԻ, ՀԱՏԻՃ

ԱՄԵՐԻԳԱՆԸՆ ԷՆ ՄԵԾՀՈՒՐ ՏԻՊԻՃ ՄԱՔԻՆԱՍԸ

ՆԻՒ-ՀՕՄ

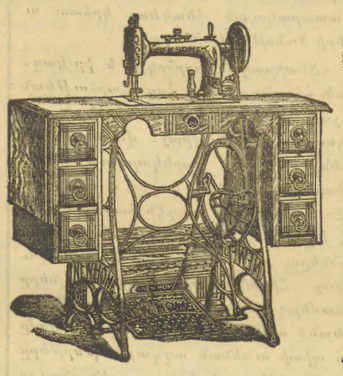

Մէկքիր Սէրկիի Ումումիսինտէ Միւքեաֆաթընը, HORS CONCOUR ըէգաղէթսկ գազանմըշ տըր։

Էն ուֆագ թէֆէրրուաթընա գատար էմսալանա թէվէֆֆիւգ իսէր։

Թիւրքիա իչիւն եէկեանէ ահէնքասը ԱՄԷՏԻՕ ՍԱԼՎԱԹՕՐ

Մէրքէզի ֆիրուխթը Սթանպօլտա, Պահէ Գաբուսընտա, Համիտիյէ ճատէսի, Ն° 7 Թրամուէյ խաթթը իւզէրինտէ։ ՇԻՒՊԷԼԷՒ Իզմիթատ, Սիլիվրիտէ, Աֆիօն Գարահիսարտա վէ սաիրէ

ՊԱԼԳԱՆ

ՍՕՖԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻՀԼԻՏՅԱԹ, ԹԷՄԻԼՆԱԹ ՓԱ. 750000

1899տա մէրի իւլ իճրա էօմիւր սիկուրթասը պէտէլի ֆրգ.		19,534,276
» » եանկրն » » »		460,267,208
» » » » բրիմի »		1,438,965

Էօմէր էնէրինէ վէ չօճուգլար իչիւն միւթէտիլ չէրաիթ իլէ սիկուրթա ագատէր

Եանկրա էորը հէր նէվի պիտա վէ էշեա իւզէրինէ սիկուրթա ագա իտէր։

Նանքէա էորը հէր նէվի պիտա մալ, էվրադը նագտիյէ վէ վաբոր սիկուրթալարը գապուլ իտէր։

Հիսսէտարանա՝ 1896տա 18½%, 1897էէ 18%, 1898էէ 18%, 1899տա 16% թէմեթթիւ թէվզի իթմիշ տիր։

Շիրքէթին Պանքէրլէրի (Տէրսաատէթտէ Գրէտի Լիոնէ, Լօնտրատտա Աէկլօ Աւոթրիան Պանգ, Սօֆիատտա Պանգ Նատիոնալ Պիւլկար։

Թաշրալար իչիւն միւստահսա վէ միւթէպէր քէֆալէթլի ահէնթլէր արանըլըյոր Թիւրքիա իչիւն ումումի ահէնթէ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա Մէրթէկպանի օսգագ, Ճէմիտ խան

Թիւրքիա իչիւն ումումի միւֆէթթիշ.— Ա. ԿԻՐԵՂԵԱՆ

ՔԻՄԻ ՊՈՒԼՄԱԼԸՍԸՆԸ՞Զ

Աղղընդրը գօգմամասընը, տիւլէրինէպն խասթալըգտան քիւլիէն արի գալմասընը արզու իտէր իսէնիզ Պաղէ Գարաուսընտա Նիզամիէ գարագոլը գարչու քէօշէսինտէ 1 նօմէրօլը մահալը մախսուսատա տիր թապալի

ԽԱՉԻԿ ԺԱՄԿՈՅԵԱՆ ԷՖԷՆԴԻ պուլմալըընը։

Մումախլէյհ Մէքթէպի Թրպպիէի Շահանտէսէն մէէզուն օլուպ, հիլ պիր ազրը հիսա իթիտիմէքսիդին տիշ չէքմէքտէ մուճիտի պուլունտընը պիր իլաճ իլէ եալընզ իբի սէֆիատա էն չէտիս տիշ ազրելարընը քէսմէքտէ, «սքօրբիթ»կիպի հէր նէվ տիշ էթի խասթալըգլարընը թէտավի իթմէքտէ էֆէնտին էն սօն ուսուլի իւզրէ վէ նէվ վիճատ ալէաթլար իլէ տիշ օլտուրմագտա տըր։

Էնվայի թագմա տիշ վէ չէնէ իսալընտաքի մէհարէթի քեամիլէսի ումում միւթէրիլէրինին հիւանիւ թէվէճճիւհինի ճէլպ իթմէքտէ տիր։

Ճումաա կիւնլերի մուայնէխանէտէ բաղար կիւնլերի տէ կէտիկ Բայատա Համամ ճատտէսինտէ, 15 նօմէրօլը խանէսինէ միւրաճաաթ իտէն ֆուգարալը մէճճանէն թէտավի իտէր։ Սապակալը տատի 1½ գատար վէ ագշամըը տախի տատի 11էէն սօնրա հէր վագրի խանէսինտէ պուլունուր։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմախլէյհ՝ օն պիր սէնէ մուգատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանտէսէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ դայրէթ ու խթիգամէթիյէ հէր քէսին հիւանիւ թէվէճճիւհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, էրպապը նամուս վէ ինդագտան վէ պրրինճի սընրի տապվա վէքիլէրինէն մատրուֆ պիր զաթ տըր։

Քէնտիլէրի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, Ճէզա վէ Թիճարէթ տավալարընը սէրէօճտէ իտէր։

Պիր մէպլաղը մալիսմ մուգապիլինէ ալթը այլըգ վէ սէնէլիք ապօնէ գայտ վէ գապուլ իլէր։

Տավալարը հագգընտա մէճճանէն մալիսմամ ալմագ իսթէեէնլերէ պէյանը բէյ վէ իթիաը մալիսմամտան գալընմամ։ Էքսէր տավալարտան բէյնի իւբէթի ալմատրը կիպի, բէք չօգլարընտա սուլէնի թէալիյէտէ գուսուր եյլէմէզ։ Սապակալարը սատի 2—6էա վէ ագշամլարը տախի 9—11է գատար եաբընանէսինտէ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պալը Ալի ճատէսինտէ Մուսուլ խանընտա 22,23 վէ 24 նօմէրօլը օտալար տըր։

ՍԿԻՏՏԱՐՃԻՆԵՐՈՒՆ

Անոնք որ կը փափաքին Մանդոսի բաժանորդ գրուիլ, կրնան դիմել Սելամսըզ Պապա-Ճան փողոց, կոչկակար Վահան էֆ. Սարբեանի խանութը, և ստանալ օրինաւոր ընկալագիրը։

ՏՕՔԹՕՐ

Մ. ՃԷՎԱՀԻՐՃԻ

ՄԱՄԱՆԱԳԻՏ

ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՌԱՅՈՇԵԼ ՄԱՆԱՒԱՐՔԱՅ ԳԱՐԱՆՈՑԻ

ԼԱՆԱ

Գլ. Լ Որ. Ֆիլորեան եարտ եղլ— ժամ է Մ—ֆրէյէ—ղ, Արդարեան գրեարը։ Ո—ուն ժամանակ, Դ—ա— էլեբը, Լ—ակ— ֆբ ---ն։

بلد اوغلی کاغدی

BÉRA

ԵԹԷ ԿԸ ՓԱՓԱՔԻՒՐ՝ առանց վնասակար նիւթեր պարունակելու առողջարար սիկարի թղթեր ունենալ, դիմեցէ՛ք Կ. Պիպէրեանի

ԲԵՐԱ ԵՒ ՊԷՅՕՂԼՈՒ

անուն բուն գաղղիական ընտիր սիկարի թղթերը, որոնք ուրիշներէն առաւելութիւն մ'ալ ունին, գաղղիերէն և տանկերէն Բերայի գունաւոր քարտէսը պարունակելով։

ՓՈՐՁԵՑԷ՛Ք ԵՒ ԳՈՀ ՊԻՏԻ ՄՆԱՔ

Կեդրոնատեղին է. Կ. Պոլիս, Զիմպիւլլի խան, Կարապետ էֆ. Պիպէրեանի վաճառատունը։

Մեծաքանակ գնող յաճախորդաց և յանձնակատարներուն ԳՈՀԱՅՈՒԹԻՒՆ ՁԵՂՋ։

Ուրիշ զանազան սիկարի թղթեր ալ կը գտնուին վաճառատունս։

Կեղծերէն զգուշացէք։

ԳՐԱՄԷՐՆԵՐՈՒՆ

Պիտն Գ. Զարդարեան պատիւ ունի ձեզ ծանուցանել թէ՝

ՁԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

կը շարունակէ վաճառել ամէն տեսակ գիրքեր անմրցելի ժամանութեամբ և կատարել գիրքեր և տպագրական գործերու ամէն տեսակ յանձնարարութիւններ գնահատելի ուղղամտութեամբ։

Զիրան եղանակին համար վէպերու ճոխ մթերք մը վարձքով հասարակութեան տրամադրութեան տակ դրուած է։

Լրագրա - գրական հաւաքածուներ, ամէն թուականներու Սրուեղք, 1887-96, Օրմանեանի 1892 - 96 եան ա.։

Կաղանդի առթիւ նուէրի օրացոյցեր և աղօթագիրքեր կազմերու այլազանութեամբ։

Գրասուն մանաւորապէս կը զբաղի նամակագրութիւններու առեւտրով և կը գոհացնէ իրեն ուղղուած բոլոր հարցումներուն եթէ պատասխանի ծախսը (1 ղրշ. բուլ) դրկած ըլլայ։

ԱՌԱՆՑ ԴՐԱՄԻ ԳԻՐՔԵՐ քօտայի նամակագրութիւններու փոխարէն որոնց արժէքը ձեռնասարէն կը գտնասուի։

Կ. Պոլիս, Զաքմաքճըլար թիւ 50, աղբիւրին դէմ, 20—8

Տէր և Տնօրէն

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ ԷՖԷԲԵԱՐ»Ի

ՔԱՍԻՄ

ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

ՎԷՊ ՏՈՀՄԱՑԻՆ ՊԵԱՆԳԷ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԲ.

Տաղբեան՝ ամուսնոյն Վահէի նկատմամբ ուսած լաւատես ղգացումներէն նեղուելով.

—Իրաւ որ դատողութիւնդ կորսնցուցած ես դուն, ըսաւ. և այդ լկոտին ամէն գործերուն աղէկի մեկնութիւն կուտաս։

—Հարկա՛ւ. մտքէս չեմ կրնար անցընել որ ասանկ տղայ մը աղէկանդ աչք ունենայ։

—Դուն կրցայիր չափ մտքէդ մ'անցըներ. եղելութիւնը բացայայտ է, առվի բերան երբ ըսաւ որ քու յանձնարարութիւնովդ գծած է Ատրինէի պատկերը, ես ալ չքմեղացուցի զինքը. բայց հիմա, ճշմարտութեան յայտնուելէն ետք, հարիւրին հարիւր վատահ եմ որ...։

—Ամեն. խնդալիք բաներ մ'ըսեր. լսողը ինչ կ'ըսէ։

—Այդ կարգի անհոգութիւններ չէն որ շատ մը տուներ քրքրած են։ Անփորձ տղայ. ինչ գիտնայ կեանքը. այն գիշեր քիչ մը աւելի երեւս տուիք, Ատրինէն ալ վրան մեղքնալով ընտանեաբար հետը տեսնուեցաւ, ալ ամէն բան լմնցաւ իրեն խելքովը։

—Մէյ, Ատրինէն եթէ քիչ մը կասկածի, աշխարհք իրար կ'անցընէ. բայց ինչ մեղքս պահեմ. մինչև հիմա հաւատալս չի գար կոր։

—Ինչո՞ւ հաւատալդ չի գայ, ինչ անընական պատճառ կը գտնես այս խնդիրին մէջ։

—Մայրէ ի ծայր անընական է. մենք ո՞ւր, մօտիմրայի մը զաւակն ո՞ւր. մեղա՛յ, մեղա՛յ մեծ խօսիլ չըլլայ. քուկին վաճառատնդ պաշտօնեաներուն ամէնէն յետինը անոր չափ արժէք ունի։

—Այո՛. բայց դուն այն տարիքը գիտե՞ս, ամէն բանի կը հաւասայ մարդ և. զինքը միշտ ամէնէն մեծ, ամէնէն արժէքաւոր կը կարծէ. արուեստագէտ, պատերազմ ըսիք այն գիշեր, ինքն ալ կարծեց որ դուք ուրիշ մարդ տեսած չէք. մտքին մէջ ասանկ ծրագիր մը կազմեց։

—Մայրը եփուն կին է. կը թողո՞ւղուն որ ասանկ խեն ու խելառ գաղափարներ տածէ։

—Հիմա կարճ խօսք. մայրն ալ գետինն անցնի տղան ալ, այս ըրած ենթադրութիւնս միտք առ, անոր համեմատ շարժէ։

—Ինչ ընեմ. մենք իրենց չենք երթար, ոչ ալ յարաբերութիւն ընելու աւելի կուտանք, բայց երբ իրենք մեզի գան։

—Ցուրտ ընդունելութիւն կ'ընես, անուղղակի կերպով կը հասկցնես դժգոհութիւնդ, անգամ մ'ալ չեն գար։

—Իրենց ցոյց տուած ազնուութեան փոխարէն, այդ կարգի տարդի ընթացք մը...։

—Է՛, ինչ ընենք, ազնիւ երեւալու համար աղջկան ապագա՞ն խորտակենք, ասանկ պարագաներու մէջ չարիքը մեղմելու է երբ դեռ փոքր է, փոքրիկ անհոգութիւն մը կամ ներոզամիտ թոյլտուութիւն մը կրնայ ասանկ աւերներ գործել որոց վրայ ողբալէ ուրիշ բան չի կրնար ընել մարդ։

Տիկին Տաղբեան երախտապարտ կ'զգար զինքը Վահէի։ Իրենց երջանկութեան դարտուոր հայրը, յուսթքը, ընտանիքին նուիրական դրամապանակը այն տղան վերադարձուցած էր և ասանկ անմոռանալի բարիք մը չէր ուզեր նախատինքով փոխարինել։ Զափազանցութիւն կը նկատէր ամուսնոյն ենթադրութիւնները, չէր յուսար որ այնչափ պարկեշտ երիտասարդ մը այս ատիճանի յանդուգն ըլլար։ Եթէ նոյն խակ համակրութիւն մը գոյացուցած էր Վահէ. Ատրինէի նկատմամբ, ան ալ շատ բնական կը գտնէր, ո՞վ, ո՞ր երիտասարդ չէր հիանար իր աղջկան գեղեցկութեան վրայ. մինչ յանցանք մ'էր գեղեցիկին վրայ զմայլիլ, մանաւանդ գեղարուեստասէրի մը համար։

Ազնիւ տանտիրուհին սակայն, գիտնալով ամուսնոյն ծայրայեղ նախանձախնդրութիւնը ընտանեկան պատուոյ խնդիրներու մասին, չի փորձեց ետ դարձնել զայն իր գաղափարներէն, մինակ խստութիւնը մեղմացնելու դիտումով.

—Բայց դուք վեհանձն մարդ էք, ըսաւ, ինչպէս պիտի կրնաք երախտապարտ մնալ այն տղուն, որ իր համեստ դիրքին մէջ իսկ, գիտցաւ ազնիւ ըլլալ ու վերադարձնել մեզի դրամապանակը ու տասը հազար ֆրանգը որուն չափ գումար. գուցէ կեանքին մէջ ձեռքն անցած չէր։

—Այդ մասին ըսելիք չունիմ, իմ ալ նպատակս փոխարինութիւն մը ընել է ազուն, անանկ փոխարինութիւն մը որ ղգալիօրէն գերազանցէ անոր ազնիւ ընթացքը, բայց աղջիկս տալ իբր փոխարինութիւն, Ատտուած չընէ, մտքէս անցնելն իսկ սառսուռ կ'ազդէ։

—Մեծ չի խօսինք, մեծ չի խօսինք, աշխարհք է այս, չենք գիտեր թէ ոբի՞ պիտի տանք։ Հա՛ աղէկ միտքս ինկաւ, Գասը գիւղէն չենք չընորհք քահանայ մը, երկու անգամ է աղջկանդ խնամութեան կուգայ։

—Շէնք չնորհք քահանան ինչ գործ ունի աղջիկ կարդելու մէջ։

—Զէ՛, չատ ուսեալ, աստուածավախ և արժանաւոր քահանայ է. անգամ մը եթէ հետը ուսմունքս՝ կը հասկընաս որ մեր գիտցած քահանաներէն չէ։

—Անուշնը ինչ է. եթէ այդչափ արժէքաւոր մէկն է, հանրածանօթ պէտք է ըլլայ։

—Իրաւ որ անունը միտքս չի մնացի, բայց վրայէն յայտնի է որ ճշմարիտ քահանայ է, Գասբարեղ որբեւարի ծուխ մը ունի եղեր։

—Որբեւարի՞, ատ աղէկ, երանի թէ ես ալ ասանկ ծուխ մը ունենայի։

—Էրիկ մարդ չէք, անպատճառ կիներուն միսը պիտի ծամէք։

—Ինչ ըսի, որբեւարի ծուխ ունենալը գէշ է։

—Կատակը ձգէ, այս որբեւարին մէկ զաւակ մը ունի, որ բաւական հարստութիւն ժառանգած է եղեր հօրմէն և հիմա անոր գործերը կը շարունակէ։

—Ո՞վ է եղեր, անունն ինչ է, որ այսչափ հարստութիւն ժառանգեր է, արդէն անժառանգ կա՛յ հիմակուան երիտասարդներուն մէջ։

—Իրաւ որ լսած անունս չէ. բայց յուշատետրիս մէջ գրած եմ։

Տանտիրուհին հրամանով սպասուհին բերաւ յուշատետրը, զոր տիկինը բանալով «Արտաշէս Սրուակեան» կարդաց.

—Սրուակեա՞ն, սա վար եէմէ՞ն մը կար նէ, անոր զաւա՞կն է արդեօք, եթէ ան է և հօր դաժան դէմքէն պզտիկ բան մը ժառանգած է, ալ տանջանքի պէտք չունի Ատրինէ։

—Ո՞ւյ Ատտուած չընէ, բերանդ խեր բաց։

—Եղելութիւնը այս է, եթէ իմ գիտցած Սրուակեանս է, իսկ եթէ ուրիշ մը կայ, ան չեմ գիտեր

(Շարունակելի)